Man, *en*, *mon*, *hen*

Attityder till generiska pronomen i svenska språket

Jenny Kristoffersson

Handledare: Sanna Skärlund

Allmän språkvetenskap

Kandidatuppsats (15 hp)

Språk- och litteraturcentrum

Lunds universitet

HT 2021

Abstract

It has been theorised and researched whether masculine generics are perceived as sexist and should be replaced by so-called gender-fair language. Masculine generics are grammatically masculine forms that are used to refer to people generically. This study investigated Swedish-speaking individuals' attitudes towards the primary generic pronoun *man* ('man'), its partial replacement and less common generic pronoun *en* ('one'), the neologism *mon* (as generic 'you'), as well as the gender-neutral pronoun *hen* ('she/he'). Generally, people declared that they did not consider *man* to be problematic from a feminist perspective, however, the majority were aware of the debate about the word and had reflected upon their usage of it. Neutrality was the predominant attitude towards *en*, and more than 70 percent of the participants stated that they never deliberately use *en* instead of *man*. Most people had a negative attitude towards the suggested form *mon*. Lastly, more than half of the participants had a positive attitude towards *hen*, and almost two-thirds reported that they use *hen* in speech or in writing. The results indicate that most Swedish-speaking people deem that there is not a great need for more gender-neutral generic forms in the Swedish language.

Innehållsförteckning

Abstract 2

1. Inledning 4

2. Syfte och forskningsfrågor 5

3. Bakgrund 6
3.1. Språkattityder och feministisk språkplanering 6
3.2. Är generiskt *man* problematiskt? 8
3.3. Mannen som norm i språk 9
3.4. *En* som generiskt pronomen 11
3.5. Andra ord som generiska pronomen 12
3.6. Tidigare forskning om *hen* 13

4. Metod 15
4.1. Enkätutformning 15
4.2. Valet av *mon* 16
4.3. Deltagare 17
4.4. Analys 18

5. Resultat 19
5.1. Tabellerna i uppsatsen 20
5.2. Enkätsvar om *man* 20
5.2.1. Problematiskt? 21
5.2.2. Avskaffa? 23
5.2.3. Tänkt på och velat ändra sitt användande av man? 23
5.2.3.1. ”Ja i skrift, nej i tal” 24
5.2.3.2. ”Ja, och har ändrat” 25
5.2.3.3. ”Ja, men har inte ändrat” 26
5.2.3.4. ”Nej, har inte velat ändra” 26
5.2.3.5. Övriga fritextsvar 27
5.3. Enkätsvar om *en* 28
5.3.1. Inställning till en? 28
5.3.2. Användning av en? 30
5.4. Enkätsvar om *mon* 31
5.4.1. Benägenhet att använda mon? 31
5.4.2. Bra eller dålig idé? 33
5.5. Enkätsvar om *hen* 34
5.5.1. Inställning till hen? 34
5.5.2. Användning av hen? 36

6. Diskussion 38
6.1. Generiskt *man* är bekvämt 38
6.2. Tveksamhet till att använda *en* istället för *man* 40
6.3. *Mon* kan inte enkelt ersätta *man* 42
6.4. Positiv inställning till *hen* 42
6.5. Reflektioner 44
6.6. Enkätkritik 44

7. Avslutning 46

Referenser 48

Bilaga 52

1. Inledning

Svenskan har flera olika generiska pronomen. Det vanligaste är *man*, men *en* och *du* förekommer också (Skärlund 2017:19). *En*-formen, liksom pronomenet *du*, kan användas för att syfta på människor i allmänhet, precis som görs med *man* (Skärlund 2017:16). Exempel 1–3 illustrerar hur dessa pronomen kan användas.

(1) Här tror *man* att hundratals människor omkommit. (Skärlund 2017:88)
(2) *En* kan nå mig hemma efter klockan fem. (Skärlund 2017:147)
(3) Under franska revolutionen var *du* tvungen att vara för eller emot. (Skärlund 2017:191)

Man som generiskt pronomen är idag ett av svenskans vanligaste ord, såväl i skrift som i tal (Dahl 2013; Skärlund 2017:83). *Man* förekommer typiskt bara som subjekt, men *en* kan vara både subjekt och objekt i satser. I exempel (2) används *en* som subjekt, men *en* är också objektsformen av *man*, som syns i till exempel *Boken är värd att läsas* […] *även om den på sina ställen förefaller* ***en*** *litet överspänd* (Skärlund 2017:190). År 2014 inkluderade Språkrådet *en* som subjekt och som alternativord till *man* på nyordslistan, där de även skrev att *en* i denna användning blivit mer frekvent (Skärlund 2017:149f).

Bijvoet (2013:122f) förklarar att vi människor i Sverige blir bemötta olika baserat på vår dialekt, samt att hur vi talar skapar förväntningar om hur vi är som personer. Detta är exempel på språkattityder (Bijvoet 2013:122f). Människor dömer andra beroende på hur de talar, och placerar dem således i grupper. Vi blir alla utvärderade och kategoriserade utifrån vårt tal (Bijvoet 2013:129f). Vi har språkattityder gällande generiska pronomen, och vi kan bli bedömda beroende på vilket pronomen vi använder. För att inte uppmuntra att män ska representera samtliga människor, använder vissa personer *en* istället för *man*, alltså med feminism som grundorsak (Skärlund 2017:149).

I genusdebatten finns det ett annat ord som har varit mycket aktuellt. Det könsneutrala pronomen *hen* fick stor uppmärksamhet 2012 och efter mycket diskuterande togs ordet in i SAOL 2015. Ordet *hen* föreslogs år 1966 av lingvisten Rolf Dunås i *Upsala Nya Tidning* (Bäck et al. 2018:4). Ett antal år senare dök det upp igen, och började få fäste i HBTQ+-kretsar (Bäck et al. 2018:4f). Året då de flesta hörde talas om *hen* var 2012 på grund av en barnbok, *Kivi & Monsterhund*, i vilken alla pronomina var *hen*. Ett exempel från *Kivi & Monsterhund* är:

(4) Kivi hinner knappt lägga sig innan *hen* somnar. (Lundqvist 2012)

Fokus för denna studie var att undersöka vad svensktalande har för tankar, reflektioner, åsikter och attityder om olika pronomen som kan användas allmängiltigt. Dessa pronomen inkluderar de generiska pronomina *man* och *en*, samt det könsneutrala pronomenet *hen*. *En* som ersättning för *man* har diskuterats länge, och det implementeras samt avvisas fortfarande av en del människor. Attityder till *hen* har undersökts tidigare, men det har gått ungefär ett decennium sedan *hen* började användas i svenska, och det finns fortfarande skilda åsikter om *hen*. Debatten om pronomen i förhållande till genus är internationell, och tvärspråkliga fall kommer att diskuteras i uppsatsen. Unikt för min undersökning är att jag även tillfrågade vad svensktalande skulle tycka om ett nytt ord som generiskt pronomen, *mon*, istället för *man* och/eller *en*. Genom att undersöka attityder mot *man* och *en* skulle det kunna framkomma huruvida det är aktuellt att föreslå ett nytt generiskt pronomen, eller om svensktalande är nöjda med de existerande alternativen. Detta är intressant därför att det undersöker om formen av ordet är en faktor i valet av generiskt pronomen.

2. Syfte och forskningsfrågor

Syftet med den undersökning som presenteras i den här uppsatsen var att ta reda på vilka attityder människor har gentemot olika generiska pronomen samt *hen*. Undersökningen utgår från följande forskningsfrågor:

1. Vad för åsikter uttrycker talare av svenska om *man* som generiskt pronomen och bruket av det?
2. I vilken utsträckning uppger talare av svenska att de använder *en* som generiskt pronomen istället för *man* i tal och i skrift?
3. Vad skulle talare av svenska anse om ett påhittat ord, *mon*, som alternativ till de generiska pronomina *man* och *en*?
4. Vilken inställning har talare av svenska till det könsneutrala pronomenet *hen*?

I samband med denna uppsats ämnar jag undersöka vad människor skulle tycka om ett påhittat alternativord till *man* och *en*. För detta ändamål valde jag formen *mon* (uttal /mɔn:/ ”månn”). Valet motiveras i metodavsnittet.

3. Bakgrund

Generiska pronomen kan syfta på allt från en enda människa till hela mänskligheten (Skärlund 2017:19). Det som skiljer generiska pronomen från personliga pronomen, såsom *vi*, är framför allt att generiska pronomina väsentligen syftar på en eller flera ospecificerade personer, individer eller grupper, samt människor i allmänhet (Skärlund 2017:19). Generiskt *man* kan referera till både 'manlig individ' och 'vem som helst' i en och samma sats, som i Skärlunds exempel *Som kvinna kan man vara glad att man inte är man när man ser självmordsstatistiken* (Skärlund 2017:45f). En annan användning för *man* är när det refererar till talaren (Dahl 2013).

Det finns flera olika användningsområden för *man*. Dahl (2013) ger exemplena *Man lär så länge man lever* (där *man* syftar på 'alla människor') samt *Man har infört trängselskatt i Göteborg* (där *man* syftar på en särskild men odefinierad grupp av människor). Den sistnämnda meningen anser Dahl skiljer sig mellan skrift- och talspråk, på så sätt att *dom* (*de*) kanske är att föredra i tal, samt att översättningen till engelska resulterar i *they*, medan det i första meningen skulle bli *you* eller *one*. Dessutom verkar det som att *en* inte tillåts i meningar som *En har infört trängselskatt i Göteborg* i de svenska dialekter där *en* är det generiska pronomenet, utan då förespråkas *de*/*di* eller *dom* (Dahl 2013). Anledningen till att det inte tillåts är därför att talaren själv inte är inkluderad i *en*:s syftning (Skärlund 2017:147f). Enligt vissa måste *en* som prominellt subjekt syfta på talaren själv och/eller människor i dess omgivning, och det kan inte användas generaliserande annars (Skärlund 2017:147f), vilket illustrerades med Dahls (2013) exempel. De som vill införa *en* istället för *man* menar dock att *en* kan ersätta *man* i alla kontexter där *man* förekommer (Dahl 2013).

Det är inte bara i svenska som "masculine-only forms" (Friedrich & Heise 2019), termer som refererar till människor i allmänhet, har kritiserats för att de anses vara sexistiska och kan orsaka en manlig bias (se t.ex. Silveira 1980). Den globala debatten om huruvida maskulina generiska kontra "gender-fair" konstruktioner borde användas i texter kan spåras tillbaka till 1970-talet (Friedrich & Heise 2019). Till exempel i engelska har det undersökts att generiska maskulina ord, såsom *mankind*, inte bara får fler att tänka på män än kvinnor, men också implicit likställer manlighet med mänsklighet (Earp 2012).

3.1. Språkattityder och feministisk språkplanering

Språk antas ibland ha en inverkan på hur vi uppfattar verkligheten, och vissa forskare menar därför att språket kan ge upphov till förändringar i samhället (Bäck et al. 2018:9). John Gastil (1990) fann det högst sannolikt att en manlig bias skulle kunna uppstå från generiskt maskulina

ord och uppenbaras samt förstärkas i sexistiska tankar och beteende, något som ”feminist scholarships” tidigare har visat på (Gastil 1990). Lingvistisk relativitet är inte ett nytt koncept inom lingvistik. Lingvistisk relativitet berör kopplingen mellan språk och tänkande. Teorin är att språk påverkar tankar, så att ett språks struktur har inflytande på hur användare, lyssnare och talare av språket föreställer sig och uppfattar världen, samt att olika språk ger upphov till olika konceptuella system (Myers 2015). Whorf, som var en av upphovsmännen till teorin om lingvistisk relativitet, hade en hypotes om att strukturen på någons modersmål påverkar världsbilden som personen får genom sitt lärande av språket (Brown 1976). Lingvistisk relativitet i förhållande till genus i språk har undersökts, och till exempel Hamilton (1988) fick resultatet att en persons användning av maskulina generiska ord kan leda till att personen i fråga får en kognitiv manlig bias. Teorin om lingvistisk relativitet är djupt kontroversiell och forskare är oense än idag (Danesi 2021).

De språkliga nyheterna som folk anammar är de som har framträdande drag, men om dragen är alltför uppseendeväckande, undviks de istället (Sundgren 2013:106). Anledningarna till att folk tar till sig nya språkdrag är alltså desamma som anledningarna till att folk undviker dem (Sundgren 2013:106). När ett nytt ord införs i ett språk är det givetvis viktigt att folk vet om att ordet existerar och vad dess betydelse är, för om inte, förstår vi inte varandra (Bybee 2015:195).

Så kallad feministisk språkplanering utgörs av reformer som har till syfte att minska manlig bias i språk, samt att reducera könsstereotyper och diskriminering (Bäck et al. 2018:9). Feministisk språkplanering kan även ha som mål att synliggöra kvinnor (Bäck et al. 2018:9f). Milles skriver i en artikel från 2016 om *en*, framför allt om dess politiska konnotationer. Milles (2016) berättar att feminister använder *en* för att kämpa emot patriarkatet och mäns synlighet i språk. Att använda *en* istället för *man* kan upplevas störa språkflödet, men Milles poängterar att det just är det som är syftet (Milles 2016). Vidare uttrycker Milles (2016) hur svårt och krävande det är att ändra på sitt språkbruk när det handlar om ett så ofta använt ord som *man.* Implikationen är inte unik för svenska *man*; maskulina former har högre närvaro i språk och är därmed lättåtkomliga i språkproduktion och kan tillämpas med minimal kognitiv ansträngning, till skillnad från genusrättvist språk som förmodligen kräver medveten ansträngning att använda, åtminstone i början (Friedrich & Heise 2019). En sorts feministisk språkreform är en reform som grundar sig i en politisk feministisk rörelse, och innebär ofta införande av ett nyskapat ord, vilket har som syfte att förmedla ett feministiskt budskap (Milles 2011). *Hen* är ett exempel på en sådan, och *mon* hade också varit det.

Svensson (2019:40) skriver att språkbruk är kopplat till makt. Att ändra språkbruk, eller styra det, som till exempel lagstiftare, reklam, bloggare och skolväsende har möjligheten till, leder till en viss effekt i samhället (Svensson 2019:40). Det pågår en ständig maktkamp i samhället, och språket är en del av maktkampen. Kampen om språket grundar sig i en kamp om människors upplevelser, vilket i sin tur kommer från en kamp om makt i allmänhet (Svensson 2019:40). Melin och Parkvall (2016:151) hävdar att språket inte kan utöva inflytande på samhällsutvecklingen i någon betydelsefull mån. Språkförändringar sker hela tiden, och språkvariationer gör att språk är mänskligt snarare än robotaktigt (Boyd & Ericsson 2015:13). Oavsett om samhällsutvecklingen kan bli påverkad av språket eller inte, hör språk och samhälle ihop, och det går åt båda hållen: språket uppenbarar sig i samhället och samhället uppenbarar sig i språket (Boyd & Ericsson 2015:13ff).

Bijvoet (2013:126) skriver att attityder är något som ligger på en medvetenhetsnivå över beteendevanor. Åsikter ligger på en ännu ytligare nivå än attityder (Bijvoet 2013:126), vilket illustrerar hur komplext det är att ändra framför allt beteende och vanor, men också attityder. Ingen föds med attityder, men vi människor anammar attityder och blir påverkade genom föräldrar, skola och kompisar, såväl som genom massmedier (Bijvoet 2013:126f). *Man* är ett ord som svensktalande exponeras för i alla sociala kretsar, och bruket av *man* normaliseras. En individs attityd mot *man* blir således densamma som personerna i omgivningens. Människor har medvetna attityder, vilka kan undersökas genom skriftliga enkäter (Bijvoet 2013:133). Människor har även undermedvetna attityder, vilka kan undersökas genom elicitering (Bijvoet 2013:135).

3.2. Är generiskt *man* problematiskt?

Ordet *man* har lågtyskt ursprung och förmodas ha lånats in under medeltiden (Dahl 2013). Pronomenet *man* utvecklades ur substantivet *man*, vilket inte är unikt för svenskan (Dahl 2013). Vad som är unikt, däremot, är att pronomenet och substantivet idag stavas och uttalas på exakt samma sätt (Dahl 2013). Svenskan har flera ord i vilka *man* är en beståndsdel, som till exempel *mansålder*. Sådana ord kan, av liknande skäl som generiskt *man*, också anses vara problematiska, men de behandlas inte i den här uppsatsen.

Det finns olika anledningar till att *man* som generiskt pronomen kritiseras. Förutom att det har samma form som substantivet *man*, är det också ett omtalat problem att *man* används för att vagt syfta på en ospecificerad person eller grupp. Gustavson (2014:53f) framhäver att *man* inte är problematiskt på grund av någon könsbestämmelse, utan snarare på grund av den

opersonliga generaliseringen som medföljer när någon väljer att använda *man* eller andra generaliserande uttryck istället för *jag*. Karlsson (2012) tycker också att *man* gör subjektet diffust. *Man* kan nämligen enligt Karlsson (2012) både syfta på en avlägsen, obestämd grupp, eller också kan det åsyfta talaren själv. Enligt Gustavson (2014:54f) är kopplingen mellan pronomenet *man* och substantivet *man* föråldrad. Gustavson (2014:53f) beskriver att *man* i betydelsen 'människa' brukar syfta på personen som använder *man*, samt att det allmängiltiga *man* inte har någon association alls till män, men till exempel Milles (2016) har inte samma åsikt: "Ta bort det opersonliga pronomenet *man* och du genomför en ordentlig sänkning av normaliserat patriarkat bara så där" (Milles 2016).

Det faktum att pronomenet *man* och substantivet *man* har olika grammatiska egenskaper, som att objektsformen av pronomenet är *en* medan objektsformen av substantivet är *man*, bevisar att *man* och *man* är olika ord. Substantivet *man* har en pluralform (*män*) och en bestämd form (*mannen*), vilket särskiljer substantivet och pronomenet ytterligare. Dessutom skiljer genitivformen av orden sig åt: substantivets genitivform är *mans* och pronomenets är *ens* (Dahl 2013). Dahl (2013) föreslår att samhörigheten mellan pronomenet *man* och substantivet *man* kan brytas genom att börja stava substantivet med två *n*, alltså *mann*. Att ändra stavningen på detta vis hade principiellt varit en lösning. Dock existerar det redan ett annat ord som stavas *man* och uttalas med lång vokal – det skulle resultera i två ord som uttalas likadant (pronomenet *man* och substantivet *mann*), och två andra ord som stavas likadant (substantivet *man* (på häst) och pronomenet *man*). Pronomenet *man* skulle alltså låta precis som substantivet *mann*, men ha samma form som substantivet *man*.

3.3. Mannen som norm i språk

En omarkerad språklig konstruktion betecknar det normala eller förväntade, medan den markerade betecknar det onormala eller avvikande (Melin & Parkvall 2016:144). Att det omarkerade är maskulint är en tendens som finns i språk världen över (Melin & Parkvall 2016:146), såväl som att mannen oftast är normen i världens språk och kulturer (Melin & Parkvall 2016:148). Maskulina former som refererar till både män och kvinnor finns i alla språk, med varierande frekvens (Friedrich & Heise 2019). En annan faktor som påverkar vad som är markerat och omarkerat är längd: omarkerade språkliga konstruktioner tenderar att vara kortare och kräva mindre ansträngning att använda (Melin & Parkvall 2016:144), vilket stämmer överens med *man* och *kvinna* (Melin & Parkvall 2016:147). Manligt kön är omarkerat och därmed normen; kvinnligt kön är markerat och därmed avvikelsen (Melin & Parkvall 2016:154).

Wojahn (2013) utförde en studie som testade människors föreställningar av en persons kön genom en text som varierade i vilket personligt pronomen som användes. Det var 150 personer som deltog och de fick läsa identiska texter, förutom att pronomina varierade mellan *han, han eller hon, hon eller han, han/hon, hen* och *den*. Betydligt fler personer tänkte på en man än en kvinna när pronomina var *han, han eller hon, han/hon* samt *den.* Wojahn (2013) testade inte formen *hon/han,* men *hon eller han* och *hen* var de enda pronomina som väckte fler associationer till kvinnor än män (Wojahn 2013). Milles et al. (2012) understryker att mannen är normen. När vi inte vet könet på någon, antas det oftare vara en man än en kvinna, och kvinnor behöver utmärka sig på ett sätt som män inte behöver (Milles et al. 2012).

Den typ av undersökning som Wojahn (2013) gjorde har genomförts i flera andra språk. I decennier har forskare undrat om ”generically-intended” maskulina ord triggar en genusslutsats och får språkbrukare att tänka på män trots den generiska intentionen (Redl et al. 2021). Sådan manlig bias har konsekvent hittats i bland annat tyska, franska och norska (Redl et al. 2021). Redl et al. (2021) undersökte om det nederländska generiskt avsedda maskulina pronomenet *zijn* (’hans’) också orsakade manlig bias. De gjorde två olika experiment. Det första visade på en manlig bias, men inte det andra (Redl et al. 2021).

Många studier har visat att när endast maskulina former används, föreställer sig läsare och lyssnare till en övervägande del män (Friedrich & Heise 2019). När de använda formerna istället är genusrättvisa, finns det en starkare kognitiv koppling till föreställningar om kvinnor (Friedrich & Heise 2019).

Gastil (1990) studerade europeisk-amerikanska universitetsstuderande i mellanvästern, och testade vilka olika pronomen som väckte föreställningar om manliga eller kvinnliga personer. Både kvinnor och män föreställde sig mestadels en man när pronomenet var *he*. För kvinnor framkallades fler kvinnliga bilder än manliga när pronomenet var *he/she*, och formen *they* väckte föreställningar om lika många kvinnor som män. För män framkallade *he/she* fler manliga bilder än kvinnliga, och trots att män såg *they* som mer generiskt än *he/she*, var det fortfarande få kvinnliga föreställningar jämfört med manliga (Gastil 1990).

Det har uttryckts en oro över att användande av dubbelformer, även kallade genusrättvisa former, skulle störa flödet och läsförståelsen. Friedrich och Heise (2019) undersökte själva denna hypotes i en tysk studie. Resultaten visade att genusrättvist språk inte till en statistisk signifikant eller praktiskt relevant grad påverkade någon aspekt av förståelse, såsom förmågan att ge textens ord betydelse och att tolka meningarnas syntax. Inte heller stördes det estetiska tilltalandet (Friedrich & Heise 2019).

3.4. *En* som generiskt pronomen

Det generiska pronomenet *en* har varken varit lika omdebatterat eller framgångsrikt som det könsneutrala pronomenet *hen* (Melin & Parkvall 2016:88,98). *Hen* var till skillnad från *en* nyskapat, och *hen* fyller en språklig lucka, vilket *en* inte gör på samma sätt. *En* som generiskt pronomen är inte främmande, utan det har sedan länge använts dialektalt (Melin & Parkvall 2016:88), men tillämpningen av *en* som subjekt skiljer sig åt mellan de äldre regionala dialekterna och nutida genusmedvetna personer (Skärlund 2017:150). Det handlar alltså inte om att det som var ålderdomligt blir trendigt igen, och inte heller om att det dialektala *en* har spridit sig (Karlsson 2012). *En* är ett sätt att motverka föreställningen om att en man är den prototypiska människan (Melin & Parkvall 2016:89). Även Brian Earp (2012) skriver att det kan vara gynnsamt att vara man, då mannen kan uppfattas som standardmänniskan. Melin och Parkvall (2016:89) förklarar att vissa uppmuntrar användandet av *en*, därför att det visar att språkbrukaren har tänkt till, och det motverkar reproduktionen av mannen som norm och överhuvud i samhället. Dessutom nämner de att det både kan ses som en härskarteknik att avvisa *en*, och att användandet av *man* aktivt motarbetar kampen för jämställdhet (Melin & Parkvall 2016:89). Melin och Parkvall (2016:89) menar dock själva att de som är för *en* motsätter sig vetenskapen, då det inte finns vetenskapliga bevis för att *man* som pronomen är någonting som gör män överordnade.

Enligt Karlsson (2012) är det framför allt yngre, högutbildade, stadsbor och kvinnor som medvetet väljer att ersätta *man* med *en*. Vidare undrar Karlsson (2012) om det faktum att *en* som etablerad objektsform av *man* ökar eller minskar chansen för att *en* som subjekt ska spridas och få fäste i det svenska språket. En brittisk studie visade att personer som inte identifierade sig som *she* eller *he* föredrog pronomenet *they* i singular över påhittade ord som *ze*, på grund av att *they* redan är ett existerande ord i engelska språket (Borza 2021).

Man är korrekt i svenskt standardspråk, men åtminstone 2013 rapporterades att *en* blev allt vanligare (Melander 2013:347). *En* innebär ett ställningstagande, men den som känner till diskussionen om huruvida *man* är problematiskt kan också välja *man* som ett ställningstagande (Melander 2013:347). Dahl (2013) poängterar att om *en* skulle ersätta *man* hade det inneburit att ett av svenskans vanligaste ord blev utbytt, vilket både är mycket märkbart samt mycket krävande för talarna.

3.5. Andra ord som generiska pronomen

Skärlund (2017:22) menar att de personliga pronomina *du, jag, vi* och *de* alla kan referera till allmänna personer i lämpliga kontexter. Skärlund (2017:23) diskuterar även ordet *folk*, vilket definitivt är ett substantiv, men möjligtvis kan brukas som ett generiskt pronomen också, då förekomsten av *folk* som generiskt pronomen har och håller på att öka. *Folk* används som ett sätt att generalisera, kanske för att *man* har blivit så knutet till det personliga att det behövs ett distanserande uttryck (Skärlund 2017:235).

Dahl (2013) berättar att det finns dialektala skillnader i Sverige vad gäller användningen av generiska pronomen, såsom *han* och *du*. Dessutom förklarar Dahl (2013) att engelskans *you* troligtvis har influerat det svenska riksspråket där *du* förekommer. Dock anger Skärlund (2017:198) att användningen av generiskt *du* inte enbart kan bero på engelskt inflytande, utan att det har funnits belägg för generiskt *du* långt tillbaka i svenskans historia. Även i till exempel danska och färöiska, vars främsta generiska pronomen är *man* respektive *mann*, förekommer generiskt *du* respektive *tú* också (Knooihuizen 2015).

Han brukade användas generiskt i svenskan när den omtalades kön var okänt eller irrelevant (Edlund et al. 2007:185f). Till exempel:

(5) Om konsumenten vill byta en vara måste *han* kontakta vår kundtjänst. (Edlund et al. 2007:186)

Det har anmärkts att generiskt *han* både kan ge upphov till missförstånd och att det osynliggör kvinnor (Edlund et al. 2007:186). Förutom att osynliggöra kvinnor, påstås maskulina generiska former också osynliggöra kvinnors rättigheter, insatser, prestationer och ”interests” (Friedrich & Heise 2019), samt att de minimerar kvinnors betydelse och avleder uppmärksamhet från kvinnors existens (Earp 2012). Osynliggörandet påstås ske i språket, i individers sinnen, och i det bredare sociala medvetandet (Earp 2012). Det generiska *han* som förut var normen i svenska ansågs vara diskriminerande (Jobin 2004). Med generiskt *han* kunde män, till skillnad från kvinnor, alltid känna sig inkluderade, tilltalade eller avsedda (Jobin 2004). Generiskt *han* har kritiserats av många, ”då det strider mot språkkänslan att låta ett pronomen som i vanliga fall har en tydlig könskomponent (som *han* eller *hon*) användas könsneutralt” (Edlund et al. 2007:186). Det skulle kunna hävdas att *man* också har en tydlig könskomponent. Det finns även fall då *man* inte kan syfta på en man, som i exemplet ***Om man är gravid*** *och är vaccinerad*

mot covid-19 så har man ett lika gott skydd som övriga vaccinerade. Likaså ***om man som gravid*** *har haft bekräftad covid-19* (Krisinformation 2021, min betoning).

På 1970-talet genomfördes en reform i Sverige som innebar att *han* som generiskt pronomen började försvinna och ersättas av beteckningen *han/hon* (Bäck et al. 2018:9). Feministiskt inriktade språkreformer har som syfte att i en androcentrisk värld göra kvinnor synligare, vilket *han/hon* istället för *han* är ett exempel på (Bäck et al. 2018:9). Dock är *han/hon*-formen inte bortom kritik: att *han* kommer först kan fortfarande visa på en manlig bias (Wojahn 2015).

Senare introducerades en ersättning för *han/hon*, som fyllde samma språkliga lucka, nämligen *hen*.

3.6. Tidigare forskning om *hen*

Barnboken *Kivi & Monsterhund* väckte stor debatt när den kom ut 2012, och ordet *hen* uppmärksammades avsevärt (Bäck et al. 2018:5). I den övergripande debatten om *hen* diskuterades det huruvida *hen* skulle innebära att kön upphör att existera. Det var alltså inte själva användandet av *hen* som mestadels diskuterades (Bäck et al. 2018:19). *Hen* som störande element i den binära könsuppdelningen är den främsta anledningen till att *hen* blev så omtalat, medan främsta användningen är för att referera till generiska eller anonyma personer (Bäck et al. 2018:7). Till exempel:

(6) Om konsumenten vill byta en vara måste *hen* kontakta vår kundtjänst.

Lindqvist, Gustafsson Sendén och Bäck (2016) gjorde en kvantitativ undersökning som syftade till att ta reda på vad folk tyckte om *hen* baserat på diverse bakgrundsfaktorer. De använde skalor på 1–5 eller 1–7. De laddade upp länken till sin webbenkät på Facebook och fick 240 svar (Lindqvist et al. 2016:12). Deltagarnas attityd till sexistiskt språk mättes genom ett antal påståenden. Personer med mer sexistiska värderingar och högre acceptans för sexistiskt språk var mer negativa till *hen* (Lindqvist et al. 2016:15f). Äldre personer samt de som hade en stark könsidentitet var också något mer negativa till *hen* (Lindqvist et al. 2016:14f). Könen emellan fanns det ingen skillnad i attityd till *hen* (Lindqvist et al. 2016:15). Personer med större intresse för genusfrågor var mer positivt inställda till *hen*, och hade dessutom överlag mer vänsterpolitiska åsikter (Lindqvist et al. 2016:17). Politiskt sett var de vänsterorienterade mer positiva till *hen* än de högerorienterade (Lindqvist et al. 2016:17). Generellt var deltagarna positivt inställda till *hen*. Något som kan ha påverkat resultatet är att det möjligtvis är större sannolikhet

att människor som redan var positiva till *hen* skulle delta (Lindqvist et al. 2016:14), vilket även är relevant för min undersökning. Personerna som väljer att delta skulle dock också kunna vara de som är mest negativa till ordet eller orden som undersöks.

Att *hen* är politiskt laddat finns det flera indikationer på. Bäck, Lindqvist och Sendén (2018) utförde en studie som ämnade ta reda på människors attityder till jämställdhet och det svenska språket, däribland attityder till och användande av *hen*. Deras enkät besvarades av 1308 personer. I samband med deras undersökning var det några deltagare som uppgav att de yttrade *hen* i skämtsamma kontexter för att demonstrera hur löjligt det är, samt att folk använde *hen* för att retas med personer som de visste ogillade ordet (Bäck et al. 2018:19). Deltagarna i denna undersökning var mer eller mindre eniga om att *hen* inte bidrar till jämställdhet, oavsett om de var negativa eller positiva till *hen*. Detta var det främsta argumentet mot *hen* (Bäck et al. 2018:27). Ett annat motargument var att det inte behövs ett könsneutralt ord som *hen*, därför att det redan finns andra neutrala ord (Bäck et al. 2018:27).

Bäck et al. (2018) anger att det främst är yngre personer som är positiva till feministiska språkreformer, såsom *hen*, samt att yngre är mer progressiva och mottagliga för förändringar än vad äldre personer är (Bäck et al. 2018:24). De som också generellt höll med om de positiva argumenten var stadsbor, högskoleutbildade, studenter och individer som var politiskt vänsterorienterade (Bäck et al. 2018:27).

Hen utmanar könsdikotomin (Bäck et al. 2018:10), och en oro för att kön skulle försvinna uppstod bland motståndarna till *hen* (Bäck et al. 2018:28). Att kön bör vara ”en dikotomi bestående av kvinna/man” (Bäck et al. 2018:27) var ett påstående som många av deltagarna instämde i (Bäck et al. 2018:27). År 2018 fanns det några, men långt ifrån många, som tyckte att *hon* och *han* borde försvinna helt och ersättas av *hen* till fullo (Bäck et al. 2018:18f).

4. Metod

Denna studie är sociolingvistisk och undersökningen genomfördes via en digital enkät som skapades i Google Formulär (se bilaga). I denna uppsats används termen ”generiska pronomen” genomgående, men i bilagan syns att termen ”generaliserande pronomen” användes i enkäten. ”Generiska” är den exakta beteckningen, men jag ansåg att ”generaliserande” är mer allmänt lättbegripligt.

4.1. Enkätutformning

I enkäter gäller det att ställa begripliga och objektiva frågor (Litosseliti 2018:131). Detta innebär att partiska eller ledande frågor bör undvikas, samt frågor som implicerar ett korrekt svar, eftersom det inte ska finnas ett korrekt svar (Litosseliti 2018:131). Ett problem är att respondenterna kan välja det svar som de tror är politiskt korrekt snarare än deras faktiska åsikt (Litosseliti 2018:132), något som är mycket relevant för min enkät. Det är ett faktum att personerna som fullföljer enkäter endast ger undersökaren den information som de är villiga att ge (Litosseliti 2018:133). Enkäter förser inte forskare med ’fakta’ eller ’verklighet’, utan förser forskare med de ’fakta’ och den ’verklighet’ som respondenterna uppger, och vad de uppger överensstämmer inte alltid med vad de verkligen tycker eller gör (Litosseliti 2018:134).

Det rekommenderas att göra en pilotenkät, d.v.s. en som delas ut till några personer att fylla i, för att upptäcka potentiella problem med enkäten (Litosseliti 2018:131), vilket jag gjorde. Återkopplingen ledde till ändringar i utformning av både frågor och svarsalternativ. I den slutgiltiga enkäten efterfrågades bakgrundsfaktorerna ålder och kön, och enkäten bestod av elva slutna frågor och en öppen fråga. Den öppna frågan var frivillig, men alla de slutna frågorna var obligatoriska att besvara för att kunna skicka in formuläret, vilket innebar att samtliga deltagare svarade på alla slutna frågor. Enkäten var anonym. Enkäten tog 1–2 minuter att besvara, och lite längre tid för de som svarade på den öppna frågan. Jag gjorde avsiktligen enkäten kort för att förhoppningsvis få in fler svar. Enkäten började med frågor specifikt om *man*, skiftade därefter fokus till *en*, sedan *mon* och slutligen *hen* (se enkäten i bilaga). Frågorna berörde för det första om deltagarna ansåg att *man* som generiskt pronomen är problematiskt. För det andra, om de tyckte att *man* bör avskaffas. För det tredje, om de har reflekterat över sitt användande av *man*. Om svaret var ja, kom den frivilliga följdfrågan om de har velat ändra på sitt användande av *man*, och varför de har gjort eller inte har gjort det. För det fjärde, vad deltagarnas inställning till *en* som generiskt pronomen istället för *man* var, samt om de använder *en* i tal och i skrift. För det femte, hade jag hittat på ett ord som ser ut och låter likt *man* och bad

deltagarna att förmedla sin reaktion till *mon* (uttalas /mɔn:/ ”månn”). Slutligen ställdes tre frågor om deltagarnas inställning till *hen* samt deras användande av ordet i tal och i skrift.

Dialekt är en bakgrundsfaktor som hade kunnat efterfrågas i enkäten. Anledningen till att dialekt inte var med i enkäten är att jag ville att enkäten skulle vara så enkel som möjligt att svara på. Frågorna var få av denna anledning, och bakgrundsfaktorerna likaså. Jag ansåg att ålder och kön var de två viktigaste, och de enda nödvändiga, bakgrundsfaktorerna för syftet med min undersökning. Ålder är högst sannolikt en faktor i attityder mot olika pronomen, och kön likaså, som diskuteras i 4.3. Vissa människor använder *en* istället för *man* i sin dialekt, men jag var intresserad av de som var feministiskt lagda eller hade andra orsaker till att använda *en* istället för *man*. Därmed formulerade jag den frivilliga följdfrågan som ”Använder du **medvetet** *en* istället för *man*?” för att försöka utesluta dialektfärgade svar. Dialekt som bakgrundsfaktor hade dessutom varit komplicerat att definiera, och frågor som jag hade behövt svara på för att deltagarna skulle kunna fylla i korrekt dialekt är exempelvis: är det dialekten som de upplever att de talar, dialekten som talas i området där de har växt upp eller mestadels har växt upp, vad andra tycker att de har för dialekt, eller varifrån deras föräldrar kommer? Förhoppningsvis klargjordes det i enkäten att dialektalt *en* inte var det användandet av *en* som efterfrågades. Därmed ansåg jag att det var lättare för mig och för deltagarna att inte ha med dialekt.

I enkätens inledning angav jag att deltagarnas ifyllande och inskickande av formuläret gav mig deras samtycke till att använda deras svar i denna uppsats. För personer som är under 15 år gäller särskilda regler (Boyd & Ericsson 2015:22).

4.2. Valet av *mon*

Två frågor i enkäten berör det påhittade ordet *mon*, och här motiveras valet av just formen *mon*. *Mon* är snarlikt *man* både fonetiskt och ortografiskt. Stavelsestrukturen och konsonanterna i *mon* är identiska med *man*:s, men vokalen skiljer sig. Det finns flera ord som börjar med /m/ och slutar med /n/ med en vokal emellan: förutom *man*, finns det *men*, *min*, *mun*, *mån* och *män*. För att minimera förvirring tänkte jag att det vore bäst att välja en vokal som skapade ett ord som inte redan existerade i svenska, och alternativen var då *mon*, *myn* eller *mön*. Av dessa tre ansåg jag att *mon* var mest likt *man*, att det både i uttal och stavning avviker minst från *man*. Jag tror att chansen är större att ett nytt ord får fäste i ett språk om det är likt ordet det ersätter. Detta grundar jag på att det i engelska har föreslagits många olika pronomen som ersättning för *he or she* (inklusive alternativbeteckningarna *he/she*, *(s)he* och *s/he*), såsom nyorden *hiser*

och *thon*, vilka blev godkända av grammatiker under 1800- och 1900-talet, men aldrig uppnådde ett noterbart allmänt användande (Baron 2019). Borza (2019) undersökte den sociala perceptionen av det nybildade könsneutrala pronomenet *ze*, och fann att endast 1,32 % var för introduktionen av *ze* i engelska. Andra välkända icke-binära pronomen är *they*, *xe*, *zie*, *e*, *ey*, *per* och *ve* (Baron 2020), men dessa ändamålsenliga ord har endast uppnått begränsad popularitet eller har helt misslyckats att införas (Baron 2020). Även Moser och Devereux (2016) förklarar att det har föreslagits en del könsneutrala pronomen i engelska men att ingen av dem har fått fäste. De listar följande faktorer som anledningar till detta: orden verkar vara svåra att lära sig, det är svårt att alltid uttala dem korrekt, de känns ”awkward”, de kan strida mot grammatiska regler, såsom singular *they*, och de liknar inte standardpronomen tillräckligt (Moser & Devereux 2016). *Mon* skulle mycket möjligt kunna kännas ”awkward”, men vad gäller resterande faktorer är *mon* förmodligen inte svårt att lära sig, det har inget komplicerat uttal, *mon* strider inte mot grammatiska regler, och det är väldigt likt standardpronomenet (*man*). Därmed skulle det kunna tänkas vara enklare att byta ut *man* mot ett annat generiskt pronomen (*mon*) för de som önskar det men som inte vill utmärka sig med substitutet *en*. Denna hypotes testas i samband med enkätundersökningen för denna studie.

4.3. Deltagare

Jag började med att skicka ut enkäten till personliga kontakter. Därefter publicerade jag länken till enkäten på Reddit, vilket är ett nätforum som har undertrådar, s.k. subreddits. Det finns ett antal subreddits som är tillägnade svenskar, och eftersom min studie berör svenska generiska pronomen hade det inte varit relevant att dela enkäten i undertrådar där det skrivs på engelska. Många svar kom in från Reddit, och på grund av att majoriteten var män (av alla totala svar ca 70 %), blev jag medlem i en grupp på Facebook som endast var för kvinnor och delade enkäten där. Gruppen hette ”Kvinnor inom kommunikation” och många svar kom in därifrån, vilket gjorde könsfördelningen jämnare.

När jag utformade enkäten valde jag att ha med könskategorierna ”icke-binär” och ”annat” utöver ”kvinna” och ”man”. När jag bearbetade resultaten gjorde jag ett annat val gällande dessa. Det var så pass få icke-binära och personer av annat kön att jag valde att kombinera dem till en ny könskategori: ”Övriga”. Det kombinerade antalet övriga respondenter (33), gav en tydligare bild av vad de som varken identifierar sig som kvinna eller man tycker, jämfört med om dessa skulle vara uppdelade i två olika kategorier. Det kan argumenteras att 33 personers svar är för lite statistiska data att analysera, men ’övriga’ utgjorde 2,6 % av alla deltagare i min

undersökning, och enligt en studie utförd av Statista 2021, identifierar sig 3 % av svenskar som andra könsidentiteter än kvinna eller man (Varrella 2021). I en annan studie utgjorde ’övriga’ kön mellan 0,1 % och 2 % i en population, beroende på geografisk plats (Goodman et al. 2019). ’Övriga’ har därför i resultatdelen fått sina egna tabeller precis som tabellerna för kvinnor och män. Få enkätsvar innebär dock att det blir svårt att dra slutsatser. Ibland kan en enda persons svar utgöra 100 %, och ofta är det ingen som har valt vissa svarsalternativ, så att det blir 0 %.

Anledningen till kön som bakgrundsfaktor är att det potentiellt finns skillnader att observera mellan kvinnor och män. Det har tidigare rapporterats att kvinnor är mer bekymrade över sexistiskt språk än vad män är (Rubin & Greene 1991). Forskarna förordar även att det är mer troligt att kvinnor använder könsinkluderande metoder för att undvika sexistiskt språk (Rubin & Greene 1991). I en nyare undersökning yttrades att mäns inställning till sexistiskt språk kan bero på att det är lättare för män att associera sig själva med språkexempel som gör specifik referens till män (Douglas & Sutton 2014). Därmed känner män, jämfört med kvinnor, att sexistiskt språk är lättare att relatera till och således mer lämpligt att använda (Douglas & Sutton 2014).

4.4. Analys

Enkäten fanns tillgänglig att besvara mellan 9 oktober och 17 nov 2021. Data sammanställdes automatiskt i Google i form av cirkeldiagram, i vilka det framkom hur många procent av deltagarna hade svarat vad på varje fråga, men inte hur resultaten förhöll sig till deltagarnas ålder och kön. Detta fick jag istället utläsa från det automatiska kalkylarket, där all data var samlad. För att lättare kunna bearbeta dessa data konverterade jag kalkylarket till Microsoft Excel. Med hjälp av Excel kunde jag skapa formler som beräknade vad särskilda grupper av personer svarade på en viss fråga och skapa tabeller med resultaten. Fritextsvaren lästes och kategoriserades manuellt i Excel.

5. Resultat

Enkäten genererade 1276 svar som behandlades. Samtliga åldersgrupper och könskategorier fanns representerade i svaren. Vad gäller kön var det 51,6 % kvinnor (658 svar), 45,8 % män (585 svar) och 2,6 % övriga (33 svar). Tabell 1 redovisar detaljerat hur andelen deltagare av respektive ålders- och könsgrupp förhåller sig till det totala antalet deltagare. Till exempel svarade 5 kvinnor 15–17 år på enkäten, och de utgjorde 0,8 % av alla deltagare.

Tabell 1. Ålders- och könsfördelningen hos alla 1276 deltagare. Ålder är angivet i år.

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Kvinnor	5	29	81	93	110	70	125	99	41	5	658
	0,8%	4,4%	12,3%	14,1%	16,7%	10,6%	19,0%	15,0%	6,2%	0,8%	51,6%
Män	34	73	93	108	107	59	68	29	10	4	585
	5,8%	12,5%	15,9%	18,5%	18,3%	10,1%	11,6%	5,0%	1,7%	0,7%	45,8%
Övriga	0	7	3	9	7	1	2	1	1	2	33
	0,0%	21,2%	9,1%	27,3%	21,2%	3,0%	6,1%	3,0%	3,0%	6,1%	2,6%
Totalt	39	109	177	210	224	130	195	129	52	11	1276
	3,1%	8,5%	13,9%	16,5%	17,6%	10,2%	15,3%	10,1%	4,1%	0,9%	100%

Som framgår av tabell 1 var den största gruppen deltagare i åldern 30–34 år, men också åldersgrupperna 22–25, 26–29 och 40–49 var väl representerade. I övriga grupper fanns färre svarande. Särskilt i åldersgruppen 70+ var antalet respondenter få. Kvinnor hade flest respondenter i åldersgruppen 40–49, och minst i 15–17 samt 70+. Det mest representerade åldersspannet bland kvinnorna var 22–59 år (87,8 %). De flesta männen var 26–29 år, medan minst antal var 70+ år, följt av 60–69 år. Bland männen var åldersspannet 18–49 det mest representerade (86,8 %). Männen var alltså generellt lite yngre än kvinnorna. Könskategorin ’övriga’ hade tydligt flest respondenter i åldrarna 18–21, 26–29 och 30–34. Trots det låga antalet respondenter var ’övriga’ representerade i alla åldrar förutom 15–17. Fördelningen mellan olika åldrar och kön i tabell 1 illustreras i figur 1.

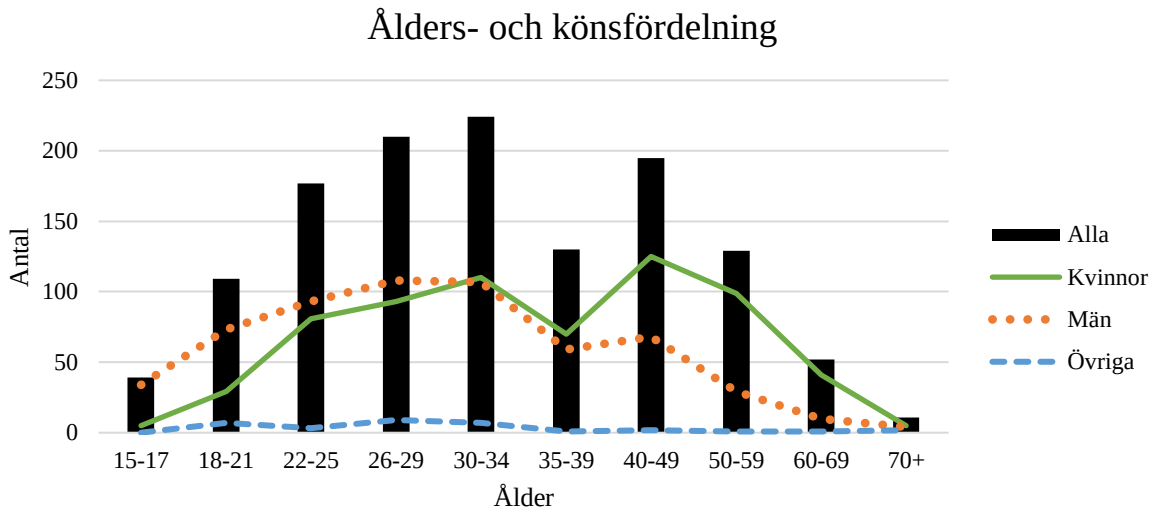

Figur 1. Ålders- och könsfördelningen hos alla 1276 deltagare. Ålder är angivet i år.

I figur 1 framgår att män och övriga är något yngre än kvinnor. I åldersspannet 15–29 är det fler män än kvinnor. I åldersgrupperna 30–34, 35–39 samt 70+ är det ungefär lika många kvinnor och män. I åldersspannet 40–69 är det betydligt fler kvinnor än män.

5.1. Tabellerna i uppsatsen

Tabell 1 redovisar ålders- och könsfördelningen i förhållande till det totala antalet deltagare i procent med en decimal. För att göra resterande tabeller (2–17) lättare att läsa, redovisas svarsandelen av totalt antal svar i respektive åldersgrupp i procent utan decimaler. Avrundning till heltal medför att totalsumman av svarsalternativen inte alltid blir exakt 100 %. I tabell 2–17 har dessutom ”0” (0 svar) ersatts med ”–”, och ”0 %” har inte skrivits ut.

Svaren till fyra av enkätfrågorna redovisas i tabell 2–17. Resultatet från varje fråga redovisat i fyra olika tabeller. Först presenteras en tabell med alla respondenters svar. Därefter, för att kunna analysera svaren närmare, delade jag upp könskategorierna i tre olika tabeller: en med kvinnornas svar, sedan en med männens svar och sist en med de övrigas svar (detta är i bokstavsordning). I alla uppsatsens tabeller är ålder angivet i år.

5.2. Enkätsvar om *man*

Den första forskningsfrågan ”Vad för åsikter uttrycker talare av svenska om *man* som generiskt pronomen och bruket av det?” besvaras av enkätens fyra första frågor. De två första frågorna

har fått egna underavsnitt, medan tredje och fjärde frågan har fått ett gemensamt. Resterande underavsnitt är indelningar av enkätens frivilliga fritextsvar.

5.2.1. Problematiskt?

Den första enkätfrågan tillfrågade om deltagarna tyckte att *man* som generiskt pronomen är problematiskt. Svarsalternativen var ”ja”, ”nej” eller ”vet ej”. Resultatet är sammanställt i tabell 2, 3, 4 och 5.

Tabell 2. Alla respondenters svar på frågan ”Tycker du att *man* som generiskt pronomen är problematiskt?”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Ja	4	8	22	30	38	23	48	31	12	1	217
	10%	7%	12%	14%	17%	18%	25%	24%	23%	9%	17,0%
Nej	34	96	144	173	173	97	140	96	36	10	999
	87%	88%	81%	82%	77%	75%	72%	74%	69%	91%	78,3%
Vet ej	1	5	11	7	13	10	7	2	4	–	60
	3%	5%	6%	3%	6%	8%	4%	2%	8%		4,7%
Totalt	39	109	177	210	224	130	195	129	52	11	1276
	100%	100%	99%	99%	100%	101%	101%	100%	100%	100%	100%

I tabell 2 syns att det var 17,0 % (217 personer) som fyllde i att de tyckte att *man* som generiskt pronomen är problematiskt. De som fyllde i att de inte tyckte att *man* är problematiskt var 78,3 % (999 personer). ”Vet ej” var det 4,7 % (60 personer) som fyllde i. Det var alltså avsevärt fler som tyckte att *man* som generiskt pronomen är oproblematiskt snarare än problematiskt. Vad gäller ålder var det främst personer 40–49 år (25 %), 50–59 år (24 %) och 60–69 år (23 %) som tyckte att *man* är problematiskt. De som huvudsakligen tyckte att *man* är oproblematiskt var personer i åldrarna 70 år (91 %), 18–21 år (88 %) och 15–17 år (87 %).

Tabell 3. Kvinnors svar på frågan ”Tycker du att *man* som generiskt pronomen är problematiskt?”

Ålder	15-17	18-21	22-25	26-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60-69	70+	Totalt
Ja	1	4	18	23	28	21	36	27	10	1	169
	20%	14%	22%	25%	25%	30%	29%	27%	24%	20%	25,7%
Nej	4	23	55	65	71	43	83	70	27	4	445
	80%	79%	68%	70%	65%	61%	66%	71%	66%	80%	67,6%
Vet ej	–	2	8	5	11	6	6	2	4	–	44
		7%	10%	5%	10%	9%	5%	2%	10%		6,7%
Totalt	5	29	81	93	110	70	125	99	41	5	658
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabell 3 visar att totalt 25,7 % (169 kvinnor) uppgav att de finner *man* problematiskt, medan 67,6 % (445 kvinnor) hade den motsatta åsikten och 6,7 % (44 kvinnor) svarade ”vet ej”. Det var kvinnor i åldern 35–39 (30 %) och 40–49 (29 %) som främst ansåg att *man* är problematiskt. Huvudsakligen var det kvinnor 15–17 år (80 %), 70+ år (80 %) och 18–21 år (79 %) som svarade att de inte tyckte att *man* är problematiskt.

Tabell 4. Mäns svar på frågan ”Tycker du att *man* som generiskt pronomen är problematiskt?”

Ålder	15-17	18-21	22-25	26-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60-69	70+	Totalt
Ja	3	2	4	4	10	2	11	4	2	–	42
	9%	3%	4%	4%	9%	3%	16%	14%	20%		7,2%
Nej	30	69	86	102	95	53	56	25	8	4	528
	88%	95%	92%	94%	89%	90%	82%	86%	80%	100%	90,3%
Vet ej	1	2	3	2	2	4	1	–	–	–	15
	3%	3%	3%	2%	2%	7%	1%				2,6%
Totalt	34	73	93	108	107	59	68	29	10	4	585
	100%	101%	99%	100%	100%	100%	99%	100%	100%	100%	100,1%

Utifrån tabell 4 var det endast 7,2 % (42 män) som tyckte att *man* är problematiskt, vilket är avsevärt lägre, 18,5 procentenheter, än kvinnorna. Mer än 90 % (528 män) var av åsikten att *man* inte är problematiskt, vilket är 22,7 procentenheter högre än kvinnorna. Män som svarade ”vet ej” var 4,1 procentenheter lägre än kvinnorna. Bland männen var det ingen åldersgrupp som översteg 20 % ”ja”-svar, vilket är andelen för 60–69 år. Män i åldern 40–49 (16 %) och 50–59 (14 %) hade en större andel ”ja”-svar än åldersspannet 15–39 år (från 3 % till 9 %). Samtliga åldersgrupper hade minst 80 % som tyckte att *man* inte är problematiskt. Alla män

som var 70+ år (100 %) svarade att de inte finner *man* problematiskt. Näst högst andel för detta svar hade män 18–21 år (95 %).

Tabell 5. Övrigas svar på frågan ”Tycker du att *man* som generiskt pronomen är problematiskt?”

Ålder	15-17	18-21	22-25	26-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60-69	70+	Totalt
Ja	–	2 29%	–	3 33%	–	–	1 50%	–	–	–	6 18,2%
Nej	–	4 57%	3 100%	6 67%	7 100%	1 100%	1 50%	1 100%	1 100%	2 100%	26 78,8%
Vet ej	–	1 14%	–	–	–	–	–	–	–	–	1 3,0%
Totalt	–	7 100%	3 100%	9 100%	7 100%	1 100%	2 100%	1 100%	1 100%	2 100%	33 100%

Som framgår av tabell 5 var det 18,2 % (6 personer) övriga som tyckte att *man* är problematiskt, vilket är högre än männen men lägre än kvinnorna. Att *man* inte är problematiskt var det 78,8 % (26 personer) som tyckte, vilket är lägre än männen men högre än kvinnorna. Ingen i åldern 15–17 svarade, men resterande åldrar hade minst en respondent som svarade att de inte tyckte att *man* är problematiskt.

5.2.2. Avskaffa?

Fråga två i enkäten tillfrågade om deltagarna tyckte att *man* bör avskaffas. Det var 7,1 % (91 personer) som svarade att de ansåg att *man* bör avskaffas, medan 84,8 % (1082 personer) ansåg det motsatta, och 8,1 % (103 personer) svarade ”vet ej”. Några personer kommenterade frågan om avskaffandet i den öppna frågan, som att ”ord kan inte ’avskaffas’, på så sätt att någon kan bestämma hur användarna av ett spel ska uttrycka sig”. Andra hävdade att avskaffande av *man* varken är enkelt eller realistiskt. En annan person skrev: ”Har avskaffat användandet (säger och skriver *en* istället) pga att jag som kvinna upplever ett utanförskap, att jag inte räknas in, när ex en lärare på utbildning säger ’man kan göra såhär’.”

5.2.3. Tänkt på och velat ändra sitt användande av *man*?

Den tredje enkätfrågan handlade om huruvida deltagarna har tänkt på sitt användande av *man* och svarsalternativen var ”ja” eller ”nej”. Det var 62,8 % (801 personer) som svarade ja, och 37,2 % (475 personer) som svarade nej. På denna fråga fanns inget ”vet ej”-alternativ, därför

att jag utgick från att folk antingen har, eller inte har, tänkt på sitt användande av *man*. Med tanke på hur många av de svarande som inte tyckte att *man* är problematiskt, var det förvånande hur många som faktiskt hade tänkt på sitt användande av det generiska pronomenet. Samtidigt var det utifrån enkätsvaren många som framhöll att *man* inte är problematiskt, men som ändå hade tänkt på sitt användande av *man* på grund av att det har diskuterats i omgivningen, som i detta citat från fritextsvaren: ”Jag har tänkt på användandet av *man*, eftersom det stundom är ett aktuellt ämne för debatt.”Många var medvetna om debatten runt *man*, men hade kommit fram till att de inte tycker att det är problematiskt eller att de inte har drivkraften att ändra på sitt användande av *man*.

Nästa fråga var kopplad till den föregående och löd: ”Om ja, har du velat ändra på det? Varför har du gjort/inte gjort det?” Denna öppna fråga fick 688 svar i fritext, vilka jag gick igenom och tematiserade, så att svaren inom varje grupp liknade varandra. Svaren är uppdelade i kategorin ”ja” med undergrupperna ”ja i skrift, nej i tal”, ”ja, och har ändrat” och ”ja, men har inte ändrat”, samt kategorin ”nej” med flera undergrupper som jag beskriver i 5.2.3.3.

5.2.3.1. ”Ja i skrift, nej i tal”

Det var 41 personer som hade ändrat på sitt användande av *man* i skrift men inte i tal. Bland annat skrev deltagarna att en orsak till detta var att det är lättare att komma ihåg att skriva än att säga exempelvis *en*, eller att det är lättare att skriva om meningen så att *man* eller en motsvarighet försvinner helt. Ett exempel från denna underkategori är: ”Jag har ändrat min användning av *man* till *en* i skrift men har svårt att ändra i tal.” En text som fångar in flera aspekter av användande av generiska pronomen är detta svar till varför det har skett en förändring i bruket av *man*:

> Jag försökte göra det på Twitter under en period då det var mycket snack om det i min filterbubbla, och bytte det då mot *en*, men sen blev folk (som jag generellt delar åsikter med) sarkastiska kring det och kallade det 2014-feminism. Och som den people pleaser jag är så slutade jag använda det för att inte verka fånig inför folk jag vill ska tycka om mig. Dock gick jag inte tillbaka till att använda *man*, utan ändrade mitt språk till att istället forma meningar utan varken *man* eller *en*, och sjukt nog känner jag att den lilla övningen verkligen har gjort under för utvecklingen av mitt eget skrivna språk. Verbalt använder jag fortfarande *man* då det känns svårare att ändra det än skrivet språk (som ger tid till att tänka innan jag uttrycker mig).

Denna person ändrade sitt användande av *man*, och detta var på grund av debatten som rådde. Användandet av *en* istället för *man* bemöttes negativt av viktiga personer i vederbörandes liv. Det fanns en rädsla för vad andra skulle tycka, inte bara om användningen av *en* utan också om personen som använde det. Pronomenvalet och likaså skribenten blev dömda av andra. Därefter beskrivs det hur undvikande av både *man* och *en* har uppnåtts, åtminstone i skrift, då personen får tid att formulera sig, jämfört med i tal där *man* fortfarande är det mest naturliga.

5.2.3.2. ”Ja, och har ändrat”

Utöver de 41 respondenterna ovan, var det 211 som hade velat ändra på sitt användande av *man*, och av dessa 211 var det 202 som faktiskt hade gjort det.

Den främsta anledningen till att ha ändrat var att *man* är alltför generaliserande (52 av 202). I fritextsvaren uttrycktes det missnöje över att folk ibland gömmer sig bakom *man* och säger *man* när de menar *jag*, att de säger *man* när de hade kunnat specificera vem det är som avses, samt att det ”blir tydligare kommunikation utan *man*”.

Det var 32 av 202 som hade ändrat på grund av att de ansåg att *man* är sexistiskt, 26 kvinnor och 6 män. I åldersspannet 30–59 var det 24, och resterande 8 var fördelade på åldrarna 18–29 samt 60–69. En kvinna 26–29 år nämnde makt, och att hon var ”tveksam till användandet ur perspektivet för könsmaktsordning”. En kvinna 40–49 år angav ”att *man* är ett befästande av patriarkatet”. Det var inte enbart kvinnor som skrev om feministiska aspekter i fritextsvaren: ”För att män inte är ensamma i världen och vi behöver ändra språket för att inkludera de andra människorna också” (man 30–34 år), ”Precis som engelskans *man* syftar till människan blir det fel i mitt huvud då samma ord också syftar till enbart en del människor. Jag som identifierar mig som man sitter också i en överhandsposition” (man 35–39 år), ”För att det uppenbart gör mannen till norm. Även om inte avsikten är sådan” (man 40–49 år).

Vidare var det 16 respondenter som uppgav att de hade ändrat sitt användande av *man* men inte hade ersatt det med *en*. Ytterligare 16 uppgav att de hade ändrat från *man* till *en* men senare hade bytt tillbaka, av diverse anledningar. En person skrev: ”Jag försökte ett tag att säga och skriva *en* istället, men det blev så konstlat och onaturligt att jag gav upp och gick tillbaka till *man*.”

5.2.3.3. ”Ja, men har inte ändrat”

Av de 211 som hade velat ändra på sitt användande av *man* var det 9 som inte hade ändrat. Orsakerna liknade de som respondenterna som inte ville ändra uppgav, vilket är den kategori som kommer att diskuteras härnäst.

5.2.3.4. ”Nej, har inte velat ändra”

Det var 436 respondenter som inte hade velat ändra på sitt användande av *man*, av olika anledningar.

Det var 118 personer som i fritextsvaren uttryckte att ifrågasättandet av *man* som generiskt pronomen är oviktigt eller onödigt, och i vissa fall till och med löjligt. Orsakerna som nämndes berörde delvis politik, som att undvikandet av *man* inte bidrar till jämställdhet. En man 30–34 år skrev att ”frågan kring könsneutralitet och jämställdhet sträcker sig långt över hur vi använder ett specifikt ord. I min åsikt blir den riktiga problematiken överskuggad av denna typen av ’petitesser’ medans de verkliga problemen med könsneutralitet och jämställdhet tappar fokus”. Samma åsikt uttrycktes av en kvinna 18–21 år: ”Fokus bör ligga på de större jämställdhetsproblemen än just pronomen.” Liknande åsikter formulerades av en icke-binär 30–34 år: ”Att problematisera icke-problem som det här i ’inklusivitetens’ namn gör mer skada än nytta för kvinnor och lgbt+, då det resulterar i minskat engagemang hos gemene ’man’. Det ger med andra ord ett sken av att vi slåss mot väderkvarnar.” Som dessa tre citat illustrerar, fanns det respondenter i alla könsgrupper som tyckte att debatten om generiskt *man* är trivial, och att det finns viktigare frågor att adressera i genusdebatten.

Ett antal respondenter angav att de inte förknippar *man* med män. Vissa hänvisade till ordens etymologi. Det var 84 personer som antingen skrev att generiskt *man* inte har någon könskomponent alls, eller att de inte gör den kopplingen själva: ”*Man* är etymologiskt inte alls uppenbart problematiskt och uppfattas inte i dagligt tal som könskodat.” Även kopplingen till *man* som tyskt låneord gjordes av någon: ”Nej, då pronomenet *man* skiljer sig från substantivet *man* och är ett tyskt låneord. Jämför tyska *Mann* och *man*.”

Tillhörande ”nej”-svaren fanns det 36 respondenter som uppgav att de inte hade ändrat eller inte hade velat ändra sitt användande av *man* på grund av att det är en vana. Någon annan vände på det och förklarade: ”Ovanan gör att språket (skriften eller talandet) känns hackigt om jag ska säga *en* istället för *man*. Så jag fortsätter oftast att säga och skriva *man*.”

Av 436 berättade 15 i fritextsvaren att de inte hade velat ändra på sitt användande av *man*, men att de ogillade generiskt *man* ”därför att generaliserande generellt är problematiskt”.

Någon skrev: ”Jag undviker ibland ordet för att jag tycker att generalisering är överanvänt och ofta felanvänt, mer än vad ordet i sig är problematiskt.” *Man* ”borde ofta bytas mot *jag* eller annan (aktiv) aktör istället”, var det en annan som skrev.

Den sista underkategorin till ”nej”-svaren är bred. Generellt innehåller den faktorer som gör att *man* anses vara det mest optimala alternativet av de generiska pronomina som finns till ens förfogande, och jag har placerat 97 svar i denna kategori. För det första var det 34 personer som inte gillar *en*, vilket kommer att diskuteras mer genomgående i samband med nästa forskningsfråga. En anledning till att *man* anses optimalt är oron för att inte bli förstådd om det ersätts, vilket exemplifieras i: ”Dels vana, dels oro att min motpart i samtalet inte kommer förstå vad jag menar.”

Vidare fanns det de som inte vågade använda alternativord till *man* på grund av rädslan för vad folk i omgivningen skulle ha för åsikter om det, vilket delvis diskuterades i svaret i 5.2.3.1. Slutligen var det 13 personer som inte ville ändra sitt användande av *man* för att det inte finns något ord att ersätta det med: ”Det finns idag inget ord som kan ersätta *man* i alla betydelser. Tex *en* fungerar inte på samma sätt.”

5.2.3.5. Övriga fritextsvar

Bland enkätens fritextsvar framkom det också att vissa har motstridiga uppfattningar, som till exempel: ”Jag har velat ändra på det för att det har pratats om i vissa typer av feministiska kretsar att det förstärker mansnormen. Även om jag ser resonemanget känner jag samtidigt att det generaliserande pronomenet *man* har en annan rot än beteckningen för maskulina ’man’.” Ytterligare ett exempel är: ”Det är dumt att *man* används som generaliserande pronomen (eftersom det också är ett ord för personer av det manliga könet), men samtidigt är ordet praktiskt att använda. Har inte slutat använda det pga gammal vana.” Någon annan beskrev *man* som ”vanligt talspråk och djupt rotat i vår kultur”.

En person tyckte att *en* och *man* borde vara likvärdiga, på så vis att orden skulle vara synonymer, att folk får välja vilket de föredrar att använda, att ingen ska ”klanka ner på” någon annan för deras val av användande, och att samexistensen av orden kan göra individers skriftspråk mer varierat.

Det var många som på den öppna frågan även förmedlade sin åsikt om resten av enkätfrågorna, och därför kommer jag att citera och diskutera dessa svar i samband med återstående forskningsfrågor också.

5.3. Enkätsvar om *en*

Den andra forskningsfrågan ”I vilken utsträckning uppger talare av svenska att de använder *en* som generiskt pronomen istället för *man* i tal och i skrift?” besvaras av enkätens femte, sjätte och sjunde fråga.

5.3.1. Inställning till *en*?

Enkätens femte fråga hade som syfte att ta reda på om deltagarnas inställning till *en* som generiskt pronomen istället för *man* var positiv, negativ eller neutral. Resultatet är sammanställt i tabell 6–9 på motsvarande sätt som tabellerna i 5.2.1.

Tabell 6. Alla respondenters svar på frågan ”Vad är din inställning till *en* som generiskt pronomen istället för *man*?”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Positiv	6	17	29	35	41	24	37	26	13	1	229
	15%	16%	16%	17%	18%	18%	19%	20%	25%	9%	17,9%
Negativ	11	36	57	72	72	48	78	58	25	7	464
	28%	33%	32%	34%	32%	37%	40%	45%	48%	64%	36,4%
Neutral	22	56	91	103	111	58	80	45	14	3	583
	56%	51%	51%	49%	50%	45%	41%	35%	27%	27%	45,7%
Totalt	39	109	177	210	224	130	195	129	52	11	1276
	99%	100%	99%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Det framgår av tabell 6 att den största delen, 45,7 % (583 personer), hade en neutral inställning till *en* som generiskt pronomen istället för *man*. Ungefär dubbelt så många hade en negativ inställning jämfört med positiv: negativ inställning hade 36,4 % (464 personer) och positiv inställning hade 17,9 % (229 personer). Vad gäller ålder var det främst personer 60–69 år (25 %) som var positivt inställda till *en*, medan 70+ år (64 %) var mest negativt inställda och 15–17 år (56 %) var mest neutrala till *en*.

Tabell 7. Kvinnors svar på frågan ”Vad är din inställning till *en* som generiskt pronomen istället för *man*?”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Positiv	2	7	20	26	27	16	26	22	11	1	158
	40%	24%	25%	28%	25%	23%	21%	22%	27%	20%	24,0%
Negativ	–	7	23	29	30	20	47	42	20	1	219
		24%	28%	31%	27%	29%	38%	42%	49%	20%	33,3%
Neutral	3	15	38	38	53	34	52	35	10	3	281
	60%	52%	47%	41%	48%	49%	42%	35%	24%	60%	42,7%
Totalt	5	29	81	93	110	70	125	99	41	5	658
	100%	100%	100%	100%	100%	101%	101%	99%	100%	100%	100%

Som syns i tabell 7 var det bland kvinnorna 24,0 % (158 kvinnor) som hade en positiv inställning till *en* som generiskt pronomen istället för *man*. Det var fler, 33,3 % (219 kvinnor), som hade en negativ inställning till *en*. Ännu fler, 42,7 % (281 kvinnor), hade en neutral inställning till *en*. Åldersgruppen som var mest positiva mot *en* var 15–17 (40 %). Mest negativa till *en* var kvinnor 60–69 år (49 %). Mest neutrala var de yngsta samt äldsta kvinnorna, alltså 15–17 år (60 %) och 70+ år (60 %).

Tabell 8. Mäns svar på frågan ”Vad är din inställning till *en* som generiskt pronomen istället för *man*?”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Positiv	4	8	8	6	14	8	11	4	2	–	65
	12%	11%	9%	6%	13%	14%	16%	14%	20%		11,1%
Negativ	11	27	33	40	41	28	31	16	4	4	235
	32%	37%	35%	37%	38%	47%	46%	55%	40%	100%	40,2%
Neutral	19	38	52	62	52	23	26	9	4	–	285
	56%	52%	56%	57%	49%	39%	38%	31%	40%		48,7%
Totalt	34	73	93	108	107	59	68	29	10	4	585
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Utifrån tabell 8 var det 11,1 % (65 män) som var positivt inställda till *en*, vilket är 12,9 procentenheter lägre än kvinnorna. Negativa till *en* var 40,2 % (235 män), som är 6,9 procentenheter högre än kvinnorna. Neutral inställning hade 48,7 % (285 män), vilket är 6,0 procentenheter högre än kvinnorna. De män som var mest positiva till *en* var 60–69 år (20 %). Alla män som var 70+ år (100 %) var negativt inställda till *en*. Näst mest negativa var 50–59 år (55 %).

Männen som hade en mest neutral inställning till *en* var 26–29 år (57 %), nära följt av 15–17 år (56 %) och 22–25 år (56 %).

Tabell 9. Övrigas svar på frågan ”Vad är din inställning till *en* som generiskt pronomen istället för *man*?”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Positiv	–	2 29%	1 33%	3 33%	–	–	–	–	–	–	6 18,2%
Negativ	–	2 29%	1 33%	3 33%	1 14%	–	–	–	1 100%	2 100%	10 30,3%
Neutral	–	3 43%	1 33%	3 33%	6 86%	1 100%	2 100%	1 100%	–	–	17 51,5%
Totalt	–	7 101%	3 99%	9 99%	7 100%	1 100%	2 100%	1 100%	1 100%	2 100%	33 100%

Som framgår av tabell 9 hade 18,2 % (6 personer) en positiv inställning till *en*, som är högre än männen men lägre än kvinnorna. Negativt inställda till *en* var 30,3 % (10 personer), en andel som är lägre än både männen och kvinnorna. En majoritet på 51,5 % (17 personer) hade en neutral inställning till *en*, vilket är mer än både männen och kvinnorna. Bland övriga var det åldrarna 18–21 (29 %), 22–25 (33 %) och 26–29 (33 %) som var positiva till *en* istället för *man*, och svaren inom dessa tre åldersgrupper var väldigt lika varandra. Alla svarande personer i åldern 60–69 (100 %) och 70+ (100 %) var negativa till *en*. Neutralitet mot det generiska pronomenet var 100 % rådande bland personer 35–59 år. Ett svar som sticker ut är ”neutral” i gruppen 30–34 år.

5.3.2. Användning av *en*?

De följande frågorna i enkäten handlade om huruvida deltagarna medvetet byter ut *man* mot *en* i tal (sjätte frågan), samt i skrift (sjunde frågan), och svarsalternativen till båda var ”ja, alltid”, ”ja, ibland” eller ”nej, aldrig”. Det var inte många som uppgav att de alltid medvetet använder *en* istället för *man*, varken i tal eller i skrift. ”Ja, alltid” i tal var det 2,2 % (28 personer) som svarade, och ”ja, alltid” i skrift var det 3,4 % (44 personer) som uppgav. De som svarade ”ja, ibland” i tal var 25 % (319 personer) och i skrift 25,5 % (326 personer). Majoriteten av deltagarna svarade att de aldrig medvetet byter ut *man* mot *en*, då 72,8 % (929 personer) aldrig säger *en*, och 71 % (906 personer) aldrig skriver det.

Utifrån fritextsvaren var det många som inte tyckte om *en*. Några tyckte inte om *en* som subjekt på grund av att det är objektsformen till *man*, och andra av rent estetiska skäl. En andel belyste att *en* oönskat kan ta fokus från innehållet i talet eller skriften, som: ”Avstår ibland från *en* eftersom det för vissa är så provocerande att budskapet riskerar att inte gå fram.”

Utöver de som ogillade *en* fanns det 19 personer som ser *en* som dialektalt, och vissa har lagt negativt värde i det medan andra enbart har konstaterat faktumet. Någon annan ”började inte använda *en* som en politisk handling utan för att det lät fint och lite gammaldags”, vilket var ett unikt svar.

5.4. Enkätsvar om *mon*

Den tredje forskningsfrågan ”Vad skulle talare av svenska anse om ett påhittat ord, *mon*, som alternativ till de generiska pronomina *man* och *en*?” besvaras av enkätens åttonde och nionde fråga.

5.4.1. Benägenhet att använda *mon*?

Fråga åtta i enkäten tillfrågade om deltagarna hade varit mer benägna att använda ett alternativ-ord som är mer likt *man* än vad *en* är, med exemplet *mon*. Svarsalternativen var ”ja”, ”nej” eller ”vet ej”. Resultatet är sammanställt i tabell 10, 11, 12 och 13.

Tabell 10. Alla respondenters svar på frågan ”Hade du varit mer benägen att använda ett ord som är mer likt *man* än vad *en* är? (Exempelvis *mon* – uttal: månn)”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Ja	2	7	14	13	4	4	13	3	1	–	61
	5%	6%	8%	6%	2%	3%	7%	2%	2%		4,8%
Nej	25	85	123	164	178	115	140	101	42	10	983
	64%	78%	69%	78%	79%	88%	72%	78%	81%	91%	77,0%
Vet ej	12	17	40	33	42	11	42	25	9	1	232
	31%	16%	23%	16%	19%	8%	22%	19%	17%	9%	18,2%
Totalt	39	109	177	210	224	130	195	129	52	11	1276
	100%	100%	100%	100%	100%	99%	101%	99%	100%	100%	100%

Som framgår av tabell 10 var det 4,8 % (61 personer) som svarade ”ja” och 77 % (983 personer) som svarade ”nej”. Frågan hade också alternativet ”vet ej”, och 18,2 % (232 personer) angav detta. Det var ingen åldersgrupp som hade varit särskilt benägen att använda *mon*, men personer

22–25 år (8 %) hade marginellt högsta andelen. Framför allt personer 70+ år (91 %) hade inte varit benägna att använda *mon*. Åldersgruppen som hade mest ”vet ej”-svar var 15–17 år (31 %).

Tabell 11. Kvinnors svar på frågan ”Hade du varit mer benägen att använda ett ord som är mer likt *man* än vad *en* är? (Exempelvis *mon* – uttal: månn)”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Ja	–	3	10	8	4	2	8	2	1	–	38
		10%	12%	9%	4%	3%	6%	2%	2%		5,8%
Nej	3	20	53	64	81	58	86	76	32	4	477
	60%	69%	65%	69%	74%	83%	69%	77%	78%	80%	72,5%
Vet ej	2	6	18	21	25	10	31	21	8	1	143
	40%	21%	22%	23%	23%	14%	25%	21%	20%	20%	21,7%
Totalt	5	29	81	93	110	70	125	99	41	5	658
	100%	100%	99%	101%	101%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Som syns i tabell 11 svarade 5,8 % (38 kvinnor) ”ja” på denna fråga, medan 72,5 % (477 kvinnor) svarade ”nej” och 21,7 % (143 kvinnor) svarade ”vet ej”. Kvinnor 22–25 år (12 %) hade varit mest benägna att använda *mon*. Minst benägna hade 35–39 år (83 %) varit. ”Vet ej” var det flest kvinnor 15–17 år (40 %) som uppgav.

Tabell 12. Mäns svar på frågan ”Hade du varit mer benägen att använda ett ord som är mer likt *man* än vad *en* är? (Exempelvis *mon* – uttal: månn)”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Ja	2	4	4	4	–	2	5	1	–	–	22
	6%	5%	4%	4%		3%	7%	3%			3,8%
Nej	22	60	68	93	90	56	53	24	9	4	479
	65%	82%	73%	86%	84%	95%	78%	83%	90%	100%	81,9%
Vet ej	10	9	21	11	17	1	10	4	1	–	84
	29%	12%	23%	10%	16%	2%	15%	14%	10%		14,4%
Totalt	34	73	93	108	107	59	68	29	10	4	585
	100%	99%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100,1%

Genom att jämföra tabell 12 med tabell 11 kan det beräknas att männens 3,8 % (22 män) ”ja”-svar var 2,0 procentenheter lägre än kvinnornas. Männens 81,9 % (479 män) ”nej”-svar var 9,4 procentenheter högre än kvinnornas. ”Vet ej”-svaren bland männen var 14,4 % (84 personer), vilket är 7,3 procentenheter lägre än bland kvinnorna. Män 40–49 år (7 %) hade varit mest

benägna att använda *mon*. Alla fyra män 70+ var återigen eniga (100 %) och hade varit minst benägna att använda *mon*. Män 15–17 år (29 %) hade mest ”vet ej”-svar.

Tabell 13. Övrigas svar på frågan ”Hade du varit mer benägen att använda ett ord som är mer likt *man* än vad *en* är? (Exempelvis *mon* – uttal: månn)”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Ja	–	–	–	1 11%	–	–	–	–	–	–	1 3,0%
Nej	–	5 71%	2 67%	7 78%	7 100%	1 100%	1 50%	1 100%	1 100%	2 100%	27 81,8%
Vet ej	–	2 29%	1 33%	1 11%	–	–	1 50%	–	–	–	5 15,2%
Totalt	–	7 100%	3 100%	9 100%	7 100%	1 100%	2 100%	1 100%	1 100%	2 100%	33 100%

Tabell 13 visar att 3,0 % (1 person) hade varit benägen att använda *mon*, en mindre andel än både män och kvinnor. Däremot var det 81,8 % (27 personer) som svarade ”nej”, tätt inpå männens andel men högre än kvinnornas. Andelen ”vet ej”-svar var 5,2 % (5 personer), vilket är mer än männen men mindre än kvinnorna. Av alla 33 respondenter var det endast en person som hade varit benägen att använda *mon*, i åldern 26–29 år (11 %). I alla ålderskategorier fanns det någon som svarade ”nej”, och inom fem av dessa var andelen 100 %. En observation är att alla tre könskategorierna svarade ganska lika på denna fråga.

5.4.2. Bra eller dålig idé?

Enkätens nionde fråga handlade om huruvida deltagarna skulle tycka att *mon* som ett nytt generiskt pronomen var en bra idé eller en dålig idé. Det var 90,4 % (1153 personer) som svarade att förslaget om *mon* var en dålig idé och 9,6 % (123 personer) som svarade att det var en bra idé.

Det dök upp några kommentarer om *mon* i svaren på den öppna frågan. Någon ”tycker att *en* låter konstlat och gillar själv inte att använda det, men kan förstå poängen. Dock tycker jag att vi hellre ska sträva efter att generalisera mer sällan än att byta ut *man* mot nåt annat. Jag tycker därför kanske inte att *mon* är nödvändigt, men bättre än *en*”. I detta svar betonas en åsikt som många hade, vilket är ogillande gentemot *en*. Samtidigt förstår personen varför *en* tillämpas. Även problemet med generalisering påpekas, och att det inte kommer att lösas genom att rakt av ersätta *man* med ett annat ord. Sista meningen är en anmärkning om att *mon*

enligt denna person skulle vara att föredra över *en* som substitut till *man*. Den motsatta åsikten uttrycks i: ”*En* är bättre än tex *mon* för att det är ett ord som redan finns och lättare att använda.” Någon som är öppen för att ett nytt ord skulle introduceras är denna person som ”provade *en* ett tag, men kändes onaturligt rent grammatiskt. Hade dock gärna hittat ett annat, passande ord!”

5.5. Enkätsvar om *hen*

Den fjärde och sista forskningsfrågan ”Vilken inställning har talare av svenska till det könsneutrala pronomenet *hen*?” besvaras av enkätens tre sista frågor.

5.5.1. Inställning till *hen*?

Enkätens tionde fråga hade som syfte att ta reda på om deltagarnas inställning till *hen* var positiv, negativ eller neutral. Resultatet presenteras i tabell 14, 15, 16 och 17.

Tabell 14. Alla respondenters svar på frågan ”Vad är din inställning till det könsneutrala pronomenet *hen*?”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Positiv	24	62	90	118	120	76	125	72	31	5	723
	62%	57%	51%	56%	54%	58%	64%	56%	60%	45%	56,7%
Negativ	2	15	24	26	44	23	24	15	8	1	182
	5%	14%	14%	12%	20%	18%	12%	12%	15%	9%	14,3%
Neutral	13	32	63	66	60	31	46	42	13	5	371
	33%	29%	36%	31%	27%	24%	24%	33%	25%	45%	29,1%
Totalt	39	109	177	210	224	130	195	129	52	11	1276
	100%	100%	101%	99%	101%	100%	100%	101%	100%	99%	100,1%

Som framgår av tabell 14 var majoriteten av deltagarna, 56,7 % (723 personer), positivt inställda till *hen*. Näst störst andel, 29,1 % (371 personer), hade en neutral inställning och ungefär hälften så många, 14,3 % (182 personer), hade en negativ inställning till *hen*. Åldersgruppen 40–49 (64 %) var mest positiva till *hen*. Neutral inställning var det främst personer 70+ år (45 %) som hade. Åldersgruppen 30–34 (20 %) var mest negativt inställda till *hen*.

Tabell 15. Kvinnors svar på frågan ”Vad är din inställning till det könsneutrala pronomenet *hen*?”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Positiv	3	19	53	71	77	53	88	58	26	4	452
	60%	66%	65%	76%	70%	76%	70%	59%	63%	80%	68,7%
Negativ	–	5	6	5	15	8	10	12	6	–	67
		17%	7%	5%	14%	11%	8%	12%	15%		10,2%
Neutral	2	5	22	17	18	9	27	29	9	1	139
	40%	17%	27%	18%	16%	13%	22%	29%	22%	20%	21,1%
Totalt	5	29	81	93	110	70	125	99	41	5	658
	100%	100%	99%	99%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

I tabell 15 uppenbaras samma tendens som i tabell 14: kvinnor hade också störst andel positiva med 68,7 % (452 kvinnor), näst störst andel neutrala med 21,1 % (139 kvinnor) och lägst andel negativa med 10,2 % (67 kvinnor). De mest positivt inställda till *hen* var 70+ år med 80 % (4 kvinnor). Mest negativa till *hen* var 18–21 år med 17 % (5 kvinnor). De mest neutrala gentemot *hen* var 15–17 år med 40 % (2 kvinnor).

Tabell 16. Mäns svar på frågan ”Vad är din inställning till det könsneutrala pronomenet *hen*?”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Positiv	21	38	36	42	41	22	36	13	5	1	255
	62%	52%	39%	39%	38%	37%	53%	45%	50%	25%	43,6%
Negativ	2	9	17	19	28	15	14	3	1	–	108
	6%	12%	18%	18%	26%	25%	21%	10%	10%		18,5%
Neutral	11	26	40	47	38	22	18	13	4	3	222
	32%	36%	43%	44%	36%	37%	26%	45%	40%	75%	37,9%
Totalt	34	73	93	108	107	59	68	29	10	4	585
	100%	100%	100%	101%	100%	99%	100%	100%	100%	100%	100%

I tabell 16 syns att även männen hade flest positiva med 43,6 % (255 män), nästa flest neutrala med 37,9 % (222 män) och minst negativa med 18,5 % (108 män). Trots att ordningen är likadan, är siffrorna för männen ganska annorlunda än för kvinnorna. Män var 25,1 procentenheter mindre positivt inställda till *hen* än kvinnorna. Män hade även 16,8 procentenheter mer neutral inställning till *hen* än kvinnorna. Dessutom var män 8,3 procentenheter mer negativt inställda till *hen* än kvinnorna. Kvinnorna var alltså mer positiva till *hen*, medan männen var mer neutrala samt mer negativa. De män som var mest positiva till *hen* var 15–17 år med 62 % (21

personer). Män i åldern 30–34 var mest negativt inställda till *hen* med 26 % (28 personer). Störst andel neutrala var 70+ år med 75 % (3 män).

Tabell 17. Övrigas svar på frågan ”Vad är din inställning till det könsneutrala pronomenet *hen*?”

Ålder	**15-17**	**18-21**	**22-25**	**26-29**	**30-34**	**35-39**	**40-49**	**50-59**	**60-69**	**70+**	**Totalt**
Positiv	–	5 71%	1 33%	5 56%	2 29%	1 100%	1 50%	1 100%	–	–	16 48,5%
Negativ	–	1 14%	1 33%	2 22%	1 14%	–	–	–	1 100%	1 50%	7 21,2%
Neutral	–	1 14%	1 33%	2 22%	4 57%	–	1 50%	–	–	1 50%	10 30,3%
Totalt	–	7 99%	3 99%	9 100%	7 100%	1 100%	2 100%	1 100%	1 100%	2 100%	33 100%

Som framgår av tabell 17 var övriga 48,5 % (16 personer) positivt inställda till *hen*, 30,3 % (10 personer) hade en neutral inställning till *hen* och 21,2 % (7 personer) var negativa till *hen*. Samtliga könskategorier hade således samma mönster i inställning till *hen*: deltagarna var mest positiva, näst mest neutrala och minst negativa. Detta mönster fanns bland alla respondenter sammanlagt också.

5.5.2. Användning av *hen*?

Enkätens två sista frågor handlade om huruvida deltagarna använder *hen* i tal (elfte frågan), samt i skrift (tolfte frågan), och svarsalternativen till båda var ”ja” eller ”nej”. Det var 61,4 % (784 personer) som uppgav att de använder *hen* i tal, medan 67 % (855 personer) uppgav att de använder *hen* i skrift.

Det var många som nämnde *hen* i svaret på den öppna frågan. Några började med att framhäva hur svårt och problematiskt det är att forcera språkförändring samt att det varken finns möjlighet eller vilja till det, och jämförde sedan det med *hen* som respondenterna tyckte har integrerats naturligt i språket. En populär kommentar var också att *hen* fyller en särskild funktion och ”faktiskt löser ett språkligt problem”, och gör att vi kan ”benämna personer inkluderande”. En person framhöll att ”debatten om *hen* har påverkat folks sätt att se på jämställdhet och icke-binära mycket genom att den skett samtidigt som andra debatter, men jag tror att pronomenet i sig inte med automatik gör samhället mer jämställt/könsneutralt”, vilket kan ses som en aspekt av debatten om huruvida språk påverkar samhälle. Ett annat

exempel som illustrerar hur folk lättare ändrar sitt skriftspråk än sitt tal är: ”Av rutin, kanske pga min ålder, använder jag oftast *han/hon* i tal, men kan skriva *hen* i skrift då jag ofta har mer tid att tänka på vad jag skriver än vad jag direkt säger.” Vidare har *hen* tillsynes också fått människor att nå slutsatsen att det inte finns ett enkelt alternativord till *man*, såsom denna person: ”Det kan vara exkluderande mot kvinnor och icke-binära, så jag har velat ändra på det i teorin, men saknar ett nytt naturligt ord som slår igenom likt *hen*.” Här antyddes det att *man* kan ses som problematiskt, och att det finns en önskan om att vilja ändra på bruket av *man*, men att det i praktiken inte går på grund av avsaknad av ett ersättningsord.

6. Diskussion

Här diskuteras de fyra forskningsfrågorna under egna rubriker. De två sista underavsnitten berör reflektioner och enkätkritik.

6.1. Generiskt *man* är bekvämt

I min enkätundersökning ansåg 78 % att *man* inte är problematiskt. Detta tyder på att talare av svenska generellt accepterar *man* som generiskt pronomen.

Fördelningen på olika åldrar och kön leder vidare till en djupare diskussion av resultaten på frågan ”Tycker du att *man* som generiskt pronomen är problematiskt?”

Flest ”ja”-svar fanns i gruppen 40–49 år, bland alla respondenter (48 av 217, 22 %), bland kvinnor (36 av 169, 21 %), och bland män (11 av 42, 26 %). Uppenbarligen verkar det vara åldersgruppen 40–49 bland talare av svenska som tycker att *man* är mest problematiskt. Bland kvinnorna var det samma grupp, 40–49 år, som hade flest ”nej”-svar (83 av 445, 19 %). Gruppen kvinnor 40–49 år utmärker sig genom att både ha flest ”ja”- och ”nej”-svar, vilket skulle kunna bero på att 40–49 år var den största gruppen (125 kvinnor). Detta kan tolkas som att kvinnor i denna ålder tycker att *man* är en viktig fråga, och att det finns skilda åsikter. Bland männen och bland alla var det flest ”nej”-svar i gruppen 26–29 år (102 av 528, 19 % respektive 173 av 999, 17 %). Gruppen alla hade dessutom samma antal ”nej”-svar i åldersgruppen 30–34 (173 av 999, 17 %). Det förvånade mig både att personer 40–49 år tyckte att *man* var mest problematiskt, och att personer 26–34 år tyckte att *man* var minst problematiskt. För att göra en mer storskalig analys kontrasterar jag två grupper: äldre och yngre. I ’äldre’ ingår 40–49 år, och i ’yngre’ ingår 26–34 år. Jag hade förväntat mig att yngre skulle vara de som hade flest ”ja”-svar, eftersom dagens unga är uppväxta i en tid då genus debatteras i samhället. För de äldre har genusdebatten blivit aktuell först på senare år. Med det sagt, hävdar jag inte att graden av exponering för debatter om ett visst ämne automatiskt korrelerar med en särskild åsikt. Vad jag menar är att äldre har använt *man* i många fler år än yngre, och utan att reflektera över det. Äldre har alltså levt med en viss norm i många fler år, och när de var yngre existerade inte debatter om genus. Därmed har det för äldre tidigare inte funnits någon anledning till att vara normkritisk i detta hänseende, medan unga sinnen är mer påverkbara och formbara. Mig veterligen brukar det sägas att yngre är de som är öppna för reformer och ifrågasätter sådant som tidigare inte uppmärksammats. Den förväntningen överensstämmer med tidigare forskning, som har påvisat att yngre är mer progressiva och mottagliga för förändringar än vad äldre är (Bäck et al. 2018:24). En annorlunda förklaring till mina motstridande resultat skulle kunna

vara att de yngre som svarade var personer som specifikt inte tyckte att *man* är problematiskt, medan det bland de äldre kanske var de som är insatta i debatten och hade en åsikt, i detta fall att *man* är problematiskt, som svarade på enkäten.

I min enkätundersökning ansåg 17 % att *man* är problematiskt. Ungefär 26 % av kvinnorna tyckte att *man* är problematiskt, medan det var ungefär 7 % av männen, och 18 % av övriga. Om 17 % i gruppen alla är normen, var det oväntat att gruppen övriga nästan hade samma fördelning som alla. Både övriga och kvinnor tillhör gruppen ”icke-män”, och därför borde kanske procentandelen för övriga vara närmare kvinnornas. Å andra sidan är det möjligt att de som identifierar sig som övriga kön tyckte att *man* är mindre problematiskt än kvinnor därför att övriga inte ingår i den traditionella könsdikotomin, och övriga är därmed redan exkluderade. Kvinnor, däremot, är traditionellt inte exkluderade. Att kvinnor fann *man* mer problematiskt än män överensstämmer med Rubin och Greene (1991) samt Douglas och Sutton (2014).

I min enkätundersökning svarade 1082 respondenter av 1276 ”nej” på frågan om de tyckte att *man* bör avskaffas. Jag tycker att det är intressant att färre ansåg att *man* bör avskaffas (91 respondenter) än att *man* är problematiskt (217 respondenter). Detta skulle kunna signalera att folk accepterar användandet av *man* trots att de finner det problematiskt, eller att de inte anser *man* tillräckligt problematiskt för att användandet av ordet ska upphöra. Jag tycker även att det är intressant att fler svarade ”vet ej” på frågan om avskaffande (103 respondenter) än de som svarade ”vet ej” på frågan om *man* är problematiskt (60 respondenter). Detta skulle kunna signalera att folk är mer bekväma med att ha en definitiv åsikt om huruvida *man* är problematiskt, än att ta ställning till den extremare frågan om *man* bör avskaffas.

Enkätfrågan om huruvida deltagarna har velat ändra på sitt användande av *man* är en personlig fråga om beteende, men svaren kanske inte speglade personliga val. Deras beteende kanske påverkas av yttre faktorer, till exempel deras jobb eller deras förhållande till omgivande praxis. Beteendevanor ligger på en medvetenhetsnivå, och attityder ligger över beteendevanor, och åsikter ligger ännu ytligare än båda två (Bijvoet 2013:126). Det var flera respondenter som i fritextsvaren framhöll att *man* är en så pass inbiten vana att det skulle vara mycket svårt att ändra på sitt användande av ordet, även om de på ett attityd- eller åsiktsplan ifrågasätter bruket av *man* och i vissa fall egentligen hade velat ändra på det. Det var flera deltagare i enkäten som uttryckte, likt Milles (2016) och Dahl (2013), att det är väldigt krävande att ändra sitt bruk av det så frekventa generiska pronomenet *man*.

I många fritextsvar kommenterades att pronomenet *man* och substantivet *man* är olika ord, och att dessa två inte har någon koppling till varandra. Orden stavas och uttalas exakt likadant, men det skapas inga könsassociationer mellan *man* och *man*, därför att de obestridligen är två

olika ord är. Generiskt *man* anses vara könsneutralt och därmed finns det ingen anledning till att *man* skulle vara problematiskt. Respondenterna hade då samma åsikt som Gustavson (2014:53ff) angående att det inte är ett problem att *man* också är ett ord som denoterar män.

Det var flera som i fritextsvaren förmedlade att de generaliseringar som görs med *man* är problematiska, då *man* ibland används för att vagt syfta på någon person eller grupp utan att specificera vem eller vilken. Denna åsikt fanns både bland de som hade velat ändra på sitt användande av *man*, och de som inte hade velat ändra. Detta är intressant, därför att det indikerar att det finns en annan aspekt av användandet av *man*, som är oberoende av själva ordet: människor kan ha motsatta attityder till generiskt *man*, samtidigt som de kan vara ense om att generaliseringen som genereras av *man* är problematisk. Jag håller med de respondenter som framförde att yttranden kan tydliggöras genom att använda ett personligt pronomen istället för generiska *man*, och att det är problematiskt att *man* ofta används när det egentligen är *jag* som åsyftas. Problemet med *man*-generaliseringar behandlas av Gustavson (2014:53ff) såväl som Karlsson (2012), och självrefererande *man* behandlas av Dahl (2013).

I fritextsvaren framkom att det fanns de som tyckte att *man* är problematiskt av feministiska skäl, både kvinnor och män. Att män var av den åsikten, samt att ingen i gruppen övriga kommenterade detta, är värt att notera. Det var många fler kvinnor än män som upplevde att *man* är sexistiskt, men det var inte särskilt många kvinnor i förhållande till totala antalet kvinnliga respondenter. Få tyckte att *man* är problematiskt på grund av den ursprungligen referensen till ’en man’. Männens resonemang tyckte jag var särskilt intressanta, därför att de utstrålade självmedvetenhet och samhälls- snarare än individperspektiv. Somliga respondenter tyckte som Milles (2016) att *man* är en komponent i patriarkatet. Det framgick även av enkätens fritextsvar att en anledning till att vissa respondenter hade bytt från *man* till *en* var för att motverka uppfattningen att mannen är normen, en uppfattning som diskuteras av svenska Melin och Parkvall (2016:89), Wojahn (2013) och Milles et al. (2012), samt utländska Friedrich och Heise (2019), Gastil (1990) och Redl et al. (2021).

6.2. Tveksamhet till att använda *en* istället för *man*

I min enkätundersökning hade en majoritet, 46 %, en neutral inställning till *en* som generiskt pronomen istället för *man*. Detta tyder på att talare av svenska generellt varken är för eller emot *en*. I enkäten fanns ingen fritextfråga om *en*, men *en* kommenterades i en del fritextsvar.

Att flera respondenter 2021 angav att de hade bytt tillbaka från *en* till *man*, och att användandet av *en* istället för *man* kallades för ”2014-feminism” i ett fritextsvar, ger intryck av att det

tidigare var mer aktuellt att byta ut *man* mot *en* jämfört med nu. Sedan 2014, då förekomsten av *en* istället för *man* ökade (Skärlund 2017:149f), verkar det som att denna användning av *en* har minskat. Anledningarna till att respondenterna inte använder *en* istället för *man* varierade.

En del respondenter lyfte fram att *en* för dem är dialektalt. På grund av den associationen var det några som skrev att de ogillade *en*, och vissa använde inte *en* (istället för *man*) av den anledningen. Jag försökte utesluta dialektfärgade svar, vilket diskuterades i 4.1. Trots detta är det mycket möjligt att dialekt påverkade somligas svar, och skulle kunna förklara varför vissa var positivt inställda till *en* och/eller svarade att de använder *en*. Eftersom dialekt inte togs med som en bakgrundsfaktor i enkäten, kan jag inte veta detta. Om dialekt hade tagits med, hade kanske respondenter som har *en* som generiskt pronomen i sin dialekt ändå svarat ”nej” på frågorna om de använder *en*, då det som efterfrågades var den medvetna användningen av *en* istället för *man*.

Enligt vissa respondenter är *en* så uppseendeväckande att användandet av *en* som generiskt pronomen undviks. Denna sorts företeelse beskrevs av Sundgren (2013:106). Det skulle kunna vara så att det finns personer som inte använder *en* (istället för *man*) trots att de egentligen vill, för att inte riskera att budskapet inte ska nå fram, eller därför att *en* är dialektalt. Det är då förmodligen mer bekvämt att använda det generiska pronomenet som är normen (*man*).

Deltagare i enkäten påpekade att *en* inte kan ersätta *man* i alla kontexter, såsom Dahl (2013) antydde, vilket var ytterligare en anledning till att inte använda *en* istället för *man*. Eftersom generiska pronomen är så frekvent förekommande, är det förståeligt att folk föredrar att använda ett ord (*man*) som alltid passar, istället för ett ord (*en*) som inte kan fylla dess funktioner fullt ut och som kräver alternativa sätt att uttrycka sig på.

Bland alla respondenter, och bland alla könsgrupper, var de flesta neutralt inställda till *en*. Jag har undersökt åldersfördelningen närmare genom att numrera respondenterna från yngst till äldst, och lokalisera numret (d.v.s. åldern) på den respondent som hade lika många som var yngre som äldre än respondenten själv (mittrespondenten, MR), samt vilken åldersgrupp MR tillhörde. För gruppen alla respondenter tillhörde MR åldersgruppen 30–34 för samtliga inställningar (positiv/negativ/neutral). MR för positiva kvinnor och män, samt neutrala kvinnor och övriga, tillhörde också åldersgruppen 30–34. Avvikande var positiva övriga där MR var 25,5 år (mellan 22–25 och 26–29), neutrala män där MR tillhörde 26–29 år, negativa kvinnor där MR var 39,5 år (mellan 35–39 och 40–49), samt negativa män och övriga där MR tillhörde 26–29 år. Mycket data att ta till sig – härnäst sammanfattas mittrespondenternas ålderstillhörighet. Positiv inställning och neutral inställning hade samma mönster: 75 % var 30–34 år, och 25 % var yngre. Negativ inställning hade en jämnare fördelning: 25 % var 30–34 år, 50 % var yngre,

och 25 % var äldre. Om mina resultat är i linje med Karlsson (2012), som menar att de som använder *en* istället för *man* främst är yngre, kan jag inte med säkerhet fastställa, då Karlsson (2012) inte specificerar vilken ålder ”yngre” innebär.

Mina resultat stämmer överens med Karlsson (2012) vad gäller att det främst är kvinnor som förespråkar *en* istället för *man*. I min studie hade kvinnor störst andel positiv inställning till *en* (24 %). Det är inte förvånande att kvinnor var den könsgruppen som var mest positivt inställda till *en*, med tanke på att de tyckte att *man* var mest problematiskt.

6.3. *Mon* kan inte enkelt ersätta *man*

Förslaget *mon* bemöttes överlag med skepsis. Endast 123 personer var för att det skulle introduceras i svenska språket. Attityderna till *mon* varierade därmed. I ett tänkt scenario där *mon* är ett nytt generiskt pronomen är språkattityder en viktig del, eftersom de som använder *mon* gör ett språkligt val, och vi människor blir bedömda utifrån vårt tal (Bijvoet 2013:129f). Då *mon* är ett främmande ord, tar det tid för människor att få vetskap om dess existens och betydelse, vilket är en förutsättning för att talare av ett språk ska förstå varandra (Bybee 2015:195). Att använda *mon* är ett ställningstagande, på samma sätt som användandet av *en* är (Melander 2013:347). Även om *mon*, till skillnad från *en*, hade kunnat ersätta *man* i alla kontexter, skulle införandet av *mon* innebära en förändring i språkbruk som talare av svenska generellt inte verkar vara särskilt benägna att genomföra.

6.4. Positiv inställning till *hen*

Enligt min undersökning har majoriteten av talare av svenska en positiv eller neutral inställning till *hen* (57 % respektive 29 %). En möjlig anledning till detta är att beteckningen *han/hon* upplevs som otymplig, och att *hen* fyller samma språkliga lucka på ett smidigare sätt.

Kvinnor var i min undersökning mer positiva till *hen* än gruppen övriga, som i sin tur var mer positiva än män. Detta skulle kunna härledas till ordningen av orden i *han/hon*, och att män inte har något emot beteckningen därför att *han* kommer först, medan kvinnor kanske tolkar in en könsprioritering. Detta relaterar till resonemanget om manlig bias i Wojahn (2015). Personer av övriga kön hade jag förväntat mig skulle vara mer positiva till *hen*, därför att *han/hon* (och *hon/han*) exkluderar dem.

Åldersgruppen 40–49 var mest positivt inställda till *hen* i min undersökning (64 %). En rimlig förklaring är att i gruppen 40–49 år var det fler kvinnor än män, och kvinnor var mer

positiva till *hen* än män. Mer specifikt, av totalt 195 respondenter var 125 kvinnor och 68 män, och av totalt 125 positiva var 88 kvinnor och 36 män.

Bland männen i min undersökning var de under 35 år mest positiva till *hen* (70 %). Att unga män var mer positiva till *hen* än äldre skulle kunna förklaras av att unga troligtvis är mer öppna och mottagliga för språkliga förändringar, något som har påvisats av Bäck et al. (2018).

Enligt respondenternas svar på min undersökning, använder minst två tredjedelar av talare av svenska *hen* i tal eller skrift. En observation är att fler uppgav att de använder *hen* i praktiken (minst 855 personer), jämfört med de som uppgav att de har en positiv inställning till ordet (723 personer).

Debatten om språkets inverkan på individers tankar och på samhället (Bäck et al. 2018:9; Gastil 1990; Myers 2015; Brown 1976; Hamilton 1988; Melin & Parkvall 2016:151) kan genom fritextsvaren kopplas till respondenternas inställning till *hen* – vissa betraktade *hen* som en viktig utveckling mot ett mer inkluderande språk, medan andra ansåg att *hen* inte bidrar till jämställdhet. Den sistnämnda åsikten är dominerande i studien av Bäck et al. (2018). I Lindqvist et al. (2016) finns ingen skillnad mellan kvinnor och män vad gäller attityd till *hen*. Min undersökning visade att kvinnor var betydligt mer positiva till *hen* än vad män var, även om män till största delen också var positiva. Deltagarna i min undersökning var mestadels positiva till *hen*, vilket korrelerar med resultatet som Lindqvist et al. (2016) fick.

Med detta stycke avrundar jag diskussionen om forskningsfrågorna med en sista fundering. Att tycka att generiskt *man* är problematiskt skulle kunna likställas med att vara negativ till generiskt *man*. Det kan tänkas finnas ett samband mellan negativitet till *man* och positivitet till *hen*. Avsevärt fler respondenter var positiva till *hen* (56,7 %) än de var negativa till *man* (17 %). Dessutom var det fler män som hade en positiv inställning till *hen* (43,6 %), än vad kvinnor var negativa till *man* (25,7 %). Å ena sidan skulle detta kunna tyda på att talare av svenska i allmänhet bryr sig om genusaspekten i språk, då *hen* fyller den funktion som lämnades av generiskt *han*, men att de flesta inte upplever att *man* är problematiskt i detta hänseende. En annan synvinkel är att talare av svenska kanske är positiva till *hen* av praktiska anledningar, och att använda *hen* får en att verka progressiv och inkluderande. Generiskt *han* ses idag som väldigt ålderdomligt eller som ett markerande ställningstagande, och att använda *han* får en att verka regressiv och exkluderande. *Hen* ersatte inte generiskt *han*; *hen* ersatte *han/hon* och *hon/han*. Det finns nog många som föredrar *hen* över *han/hon* eller *hon/han* på grund av att dubbelformerna är klumpiga. *Hen* är enstavigt, och kräver dessutom inget snedstreck i skrift, och inget ”eller” i tal (som i ”han eller hon” och ”hon eller han”).

6.5. Reflektioner

Angående studiens metodologi, ansåg jag att metodvalet var lämpligt utifrån syftet och forskningsfrågorna. Andra sätt som den här undersökningen hade kunnat utföras på är genom en skriftlig enkät som jag fysiskt hade delat ut till talare av svenska. Nackdelar med en skriftlig enkät är att det är svårare att få in lika många svar som med en digital enkät, och jag inte hade kunnat se till att alla svarade på samtliga frågor. En annan metodologi är muntliga intervjuer. Det hade genererat mer nyanserade och utvecklade svar, men inte lika många i antal, då det inte hade varit möjligt att intervjua så många som 1276 inom ramen för den här uppsatsen. Eftersom jag hade en öppen fråga, fick jag mer information och åsikter än om jag endast hade haft slutna frågor. Dessutom var det många som diskuterade det bredare ämnet och inte endast strikt vad som stod i frågan. På så sätt fick jag egenskrivna svar på alla frågor i enkäten samt om den övergripande debatten om generiska pronomen. Därför anser jag inte att jag hade behövt ha med fler öppna frågor.

Något som troligtvis påverkade mina resultat är antalet respondenter inom varje åldersgrupp. Åldersfördelningen var väldigt ojämn jämfört med könsfördelningen mellan kvinnor och män. Det mest representativa hade varit om det var lika många från varje åldersgrupp och lika många kvinnor som män (då övriga inte skulle kunna uppnå samma antal), men så är inte fallet. Dock hade några åldersgrupper kunnat slås ihop, som 60–69 och 70+. Det hade gett en bättre helhetsbild av vad människor inom olika åldersspann tyckte. För de som är intresserade av att se om eller hur resultaten blir annorlunda, inbjuder jag till att utreda på egen hand.

Jag hade kunnat analysera mina data ytterligare, som att observera och analysera samband mellan vilka personer som svarade vad på alla enskilda frågor, och granska de individuella svaren ännu mer detaljerat. Till exempel, om det finns en korrelation mellan de som var positivt inställda till *en* och *mon* och *hen*, eller om de som ansåg att *man* inte är problematiskt var mer negativa gentemot *en* och *mon*.

6.6. Enkätkritik

Efter att jag hade publicerat länken till enkäten på Facebook och Reddit fick jag en del kritik om själva enkätens utformning. Övergripande kommentarer var att enkäten inte var neutral, att frågorna var ledande, samt missnöje med brist på svarsalternativ.

Kanske upplevdes frågan ”Tycker du att *man* bör avskaffas?” som otydlig eller oklar. I kommentarsfälten till mina inlägg uttrycktes det att ”avskaffa” var ett för starkt och olämpligt ordval, samt att det satte en viss ton för resten av enkäten, vilket skulle kunna tolkas som att de

upplevde att det var underförstått att *man* är ’fel’. De som hade synpunkter på ”avskaffande” i fritextsvaren fokuserade på olika aspekter, vissa på avskaffande som konkret process och vissa på avskaffande som abstrakt princip. Frågan var emellertid tänkt att låta deltagarna ange om de tyckte att *man* bör avskaffas, inte huruvida det är praktiskt möjligt att kollektivt avskaffa ordet i samhället.

En annan reaktion som jag fick på enkäten var att förslaget om *mon* som nytt generiskt pronomen borde ha haft ett ”vet ej”-alternativ utöver ”bra idé” och ”dålig idé”. När enkäten designades tyckte jag att det kunde vara lämpligt att behöva ta ställning till *mon* som förslag på nytt generiskt pronomen. I efterhand har jag omvärderat, och om jag skulle dela ut enkäten på nytt hade jag lagt till ett ”vet ej”-alternativ för att få fram människors verkliga åsikt. På grund av att det inte fanns ett tredje, neutralt alternativ, är resultatet inte fullständigt giltigt eller pålitligt. Med tanke på att det var 18,2 % som svarade att de inte visste om de hade varit mer benägna att använda ett alternativord som *mon*, är det troligt att ett antal av dessa 232 personer hade svarat ”vet ej” på denna fråga med.

Dessutom var det några som önskade att svarsalternativen till frågan om deras bruk av *hen* hade varit ”ja, alltid”, ”ja, ibland” eller ”nej, aldrig”, istället för ”ja” eller ”nej”. Kanske hade den åsikten inte framkommit om frågan hade varit lite annorlunda formulerad, som att ha med ordet ”någonsin”, så att frågan hade blivit ”Använder du någonsin *hen* i tal/skrift?”. Mitt resonemang var att om människor någonsin använder *hen* så gör de det, och om inte, gör de det inte. Dessutom är det svårtolkat vad som skulle menas med ”alltid” eller ”ibland” – betyder ”alltid” att alla *hon* och *han* ersätts med *hen*, eller betyder det att *hen* används i alla kontexter där könet på den omtalade är okänt eller irrelevant?

7. Avslutning

Syftet med föreliggande studie var att ta reda på människors attityd till och bruk av generiska pronomen i svenska. Pronomina som undersöktes var generiska *man* och *en*, det påhittade *mon*, samt det könsneutrala pronomenet *hen*. Forskningsfrågorna berörde i vilken utsträckning dessa pronomina används, samt människors inställningar till dem. Undersökningen skedde i form av en digital enkät som publicerades på olika forumtrådar och grupper på internet. Enkäten var anonymiserad, samlade endast in ålder och kön som personlig information, och 1276 enkätsvar analyserades. Antalet personer som svarade på enkätens alla tolv frågor var 688 stycken, medan resterande svarade på de elva obligatoriska frågorna. Majoriteten var av åsikten att *man* som generiskt pronomen inte är problematiskt och inte behöver avskaffas. Både de som hade ändrat på sitt användande av *man* och de som inte hade velat göra det gav flera olika motiveringar. De som var positivt inställda till *en* som generiskt pronomen och hade anpassat sitt språkbruk till att säga och skriva *en* istället för *man* var jämförelsevis få. Det rådde stor enighet om att *mon* var ett dåligt förslag. Ungefär två tredjedelar av deltagarna tyckte att *hen* är ett ändamålsenligt ord. Många förmedlade att de var engagerade i ämnet, men det var också många som personligen inte hade en stark åsikt utan mest var medvetna om att ämnet var omdebatterat.

Resultaten av denna studie visar att de talare av svenska som svarade på enkäten generellt inte tycker att *man* som generiskt pronomen är problematiskt, och att det inte finns en önskan att ändra, byta ut eller sluta använda *man*. I det större sammanhanget indikerar detta att talare av svenska inte anser att det behövs mindre maskulina generiska termer i svenskan. Att vissa deltagare inte tror att enstaka ord kan göra någon skillnad vad gäller jämställdhet, tyder på att människor upplever att språket inte påverkar tankar och uppfattningar, i alla fall inte i en relevant nog utsträckning. Dock finns det de som är av åsikten att *man* är patriarkalt och att språket hade blivit mer genusrättvist om *man* byttes ut eller slutade användas generiskt. Forskning inom detta ämne är högst relevant, inte bara i svenska utan i alla språk som har generiska ord som är maskulina, därför att det finns förespråkare av båda sidorna. Skillnaderna bara inom en liten svensk studie tyder på att olika grupper av människor inom en population kan ha olika uppfattningar, och inte minst olika länders befolkningar. Lingvister världen över forskar inom detta område och det handlar om huruvida det finns en önskan av mer genusrättvist språk, hur språk påverkar tankar och världsbild, om generiska maskulina former ger upphov till en manlig bias, och om människor är medvetna om eller har ett intresse för debatten.

Vidare finns det en uppsjö av forskning som skulle kunna genomföras inom det aktuella ämnet. Ett större antal respondenter hade kunnat bli mer representativt för den svensktalande

befolkningen. Andra frågor hade försett en med mer information om åsikter och attityder mot pronomen. Vad gäller bakgrundsfaktorer hade förslagsvis sysselsättning, politisk tillhörighet, socioekonomisk status, utbildningsnivå och dialekt med fördel kunnat inkluderas i denna typ av undersökning för att få mer specifika resultat. Sammanfattningsvis finns det mycket intressant att forska vidare om inom detta ämne, och det ska bli spännande att följa utvecklingen av människors användning av och attityder till generiska pronomen i svenska språket.

Referenser

Baron, D. (2019). What's Your Pronoun: Beyond He and She. *Publishers Weekly, 266*(41), 59. Hämtad 14 januari 2022 från https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=lfh&AN=139111329&site=eds-live&scope=site

Baron, D. (2020). *What's your pronoun?: Beyond he & she*. New York: Liveright Publishing Corporation.

Bijvoet, E. (2013). Språkattityder. I Sundgren, E. (red.). *Sociolingvistik* (s. 122–157). (2 uppl.). Stockholm: Liber.

Borza, N. (2021). Why Shall I Call You Ze? *Linguistik Online, 106*(1), 19–45. https://doi.org/10.13092/lo.106.7507

Boyd, S., & Ericsson, S. (2015). Sociolingvistik i praktiken – inledning. I Boyd, S., & Ericsson, S. (red.). *Sociolingvistik i praktiken* (s. 11–34). Lund: Studentlitteratur.

Brown, R. (1976). Reference in Memorial Tribute to Eric Lenneberg. *Cognition, 4*(2), 125–153. https://doi.org/10.1016/0010-0277(76)90001-9

Bybee, J. L. (2015). *Language change*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bäck, E. A., Lindqvist, A., & Sendén, M. G. (2018). Hen. Bakgrund, attityder och användande. *Psykologiska rapporter från Lund, 8*(1). Lund: Institutionen för psykologi, Lunds universitet. Hämtad 10 september 2021 från https://www.psy.lu.se/sites/psy.lu.se/files/plr_1801.pdf

Dahl, Ö. (2013). Ännu ett svenskt pronomen i farozonen. *Språktidningen*. Hämtad 8 september 2021 från https://spraktidningen.se/2013/03/annu-ett-svenskt-pronomen-i-farozonen/

Danesi, M. (2021). *Linguistic relativity today: Language, mind, society, and the foundations of linguistic anthropology*. London: Routledge.

Douglas, K. M., & Sutton, R. M. (2014). "A Giant Leap for Mankind" But What About Women? The Role of System-Justifying Ideologies in Predicting Attitudes Toward Sexist Language. *Journal of Language & Social Psychology, 33*(6), 667–680. https://doi.org/10.1177/0261927X14538638

Earp, B. D. (2012). The Extinction of Masculine Generics. *Journal for Communication & Culture, 2*(1), 4–19. Hämtad 13 januari 2022 från https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=phl&AN=PHL2229178&site=eds-live&scope=site

Edlund, A., Erson, E., & Milles, K. (2007). *Språk och kön*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Friedrich, M. C. G., & Heise, E. (2019). Does the Use of Gender-Fair Language Influence the Comprehensibility of Texts? An Experiment Using an Authentic Contract Manipulating Single Role Nouns and Pronouns. *Swiss Journal of Psychology*, *78*(1–2), 51–60. https://doi.org/10.1024/1421-0185/a000223

Gastil, J. (1990). Generic Pronouns and Sexist Language: The Oxymoronic Character of Masculine Generics. *Sex Roles*, *23*(11–12), 629–643. https://doi.org/10.1007/BF00289252

Goodman, M., Adams, N., Corneil, T., Kreukels, B., Motmans, J., & Coleman, E. (2019). Size and Distribution of Transgender and Gender Nonconforming Populations: A Narrative Review. *Endocrinology and Metabolism Clinics of North America*, *48*(2), 303–321. https://doi.org/10.1016/j.ecl.2019.01.001

Gustavson, M. (2014). Hen, en, man och jag. I Lundberg, A., & Werner, A. (red.). *Kreativt skrivande och kritiskt tänkande i genusvetenskap* (s. 51–58). Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning.

Hamilton, M. C. (1988). Using Masculine Generics: Does Generic He Increase Male Bias in the User's Imagery? *Sex Roles*, *19*(11–12), 785–799. https://doi.org/10.1007/BF00288993

Jobin, B. (2004). Svenskan är inte könsneutral. *Språkvård*, (4), 20–25. Hämtad 23 september 2021 från https://www.isof.se/download/18.317326fe17956889727273f3/1622124596283/Spr%C3%A5kv%C3%A5rd%202004-4.pdf

Karlsson, A.-M. (2012). En verkar gå en ny vår till mötes. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 13 september 2021 från https://www.svd.se/en-verkar-ga-en-ny-var-till-motes

Knooihuizen, R. (2015). Convergence in Generic Pronouns: Language Contact and Faroese mann. *Acta Linguistica Hafniensia: International Journal of Linguistics*, *47*(2), 220–243. https://doi.org/10.1080/03740463.2015.1114322

Krisinformation. (2021). *Krisinformation.se*. Hämtad 19 oktober 2021 från https://www.krisinformation.se/detta-kan-handa/handelser-och-storningar/20192/myndigheterna-om-det-nya-coronaviruset/riskgrupper

Lindqvist, A., Gustafsson Sendén, M., & Bäck, E. (2016). Vem tycker om hen? *Språk Och Stil*, *26*, 101–129. Hämtad 3 oktober 2021 från https://portal.research.lu.se/portal/files/20313016/Lindqvist_et_al_SoS_2016.pdf

Litosseliti, L. (2018). *Research methods in linguistics*. (2 uppl.). London: Bloomsbury Publishing Plc.

Lundqvist, J. (2012). *Kivi & Monsterhund*. Linköping: Olika.

Melander, B. (2013). Språkpolitik och språkvård. I Sundgren, E. (red.). *Sociolingvistik* (s. 325–352). (2 uppl.). Stockholm: Liber.

Milles, K. (2011). Feminist Language Planning in Sweden. *Current Issues in Language Planning*, *12*(1), 21–33.

Milles, K. (2016). En för alla, ALLA för en? *Språktidningen*. Hämtad 22 september 2021 från https://spraktidningen.se/2016/08/en-alla-alla-en/

Milles, K., Salmson, K., & Tomicic, M. (2012). Det behövs ett nytt ord i svenska språket. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 3 oktober 2021 från https://www.svd.se/det-behovs-ett-nytt-ord-i-svenska-spraket

Moser, C., & Devereux, M. (2016). Gender Neutral Pronouns: A Modest Proposal. *The International Journal of Transgenderism*, *20*(2–3), 331–332. Hämtad 10 september 2021 från https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=psyh&AN=2019-52165-008&site=eds-live&scope=site

Myers, J. (2015). Sapir-Whorf Hypothesis. *Encyclopedia of Chinese Language and Linguistics*. Hämtad 14 januari 2022 från https://referenceworks-brillonline-com.ludwig.lub.lu.se/entries/encyclopedia-of-chinese-language-and-linguistics/*-COM_000092

Redl, T., Frank, S. L., de Swart, P., & de Hoop, H. (2021). The Male Bias of a Generically-Intended Masculine Pronoun: Evidence from Eye-Tracking and Sentence Evaluation. *PLoS ONE*, *16*(4), 1–30. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0249309

Rubin, D. L., & Greene, K. L. (1991). Effects of Biological and Psychological Gender, Age Cohort, and Interviewer Gender on Attitudes Toward Gender-Inclusive/Exclusive Language. *Sex Roles*, *24*(7–8), 391–412. https://doi.org/10.1007/BF00289330

Silveira, J. (1980). Generic Masculine Words and Thinking. *Women's Studies International Quarterly*, *3*(2–3), 165–178. https://doi.org/10.1016/S0148-0685(80)92113-2

Skärlund, S. (2017). *Man, en och du: generiska pronomen i svenskans historia*. Diss. Lund: Lunds universitet.

Sundgren, E. (2013). Språklig variation och förändring. I Sundgren, E. (red.). *Sociolingvistik* (s. 77–121). (2 uppl.). Stockholm: Liber.

Svensson, P. (2019). *Diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Varrella, S. (2021). Gender identity worldwide 2021, by country. *Statista*. Hämtad 13 januari 2022 från https://www.statista.com/statistics/1269778/gender-identity-worldwide-country/

Wojahn, D. (2013). De personliga pronomenens makt. I Bihl, B., Andersson, P., & Lötmarker, L. (red.). *Svenskans beskrivning: [SvB.] 32 Förhandlingar vid trettioandra sammankomsten för svenskans beskrivning, Karlstad den 13–14 oktober 2011* (s. 356–367). Karlstad: Institutionen för språk, litteratur och interkultur, Karlstads universitet. Hämtad 18 september 2021 från http://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:668625/FULLTEXT01.pdf

Wojahn, D. (2015). *Språkaktivism: diskussioner om feministiska språkförändringar i Sverige från 1960-talet till 2015*. Diss. Uppsala: Uppsala universitet.

Bilaga

Följande är enkäten som användes i undersökningen.

Generaliserande pronomen i svenska språket

Genom att fylla i och skicka in detta formulär samtycker du till att jag får använda dina svar i min C-uppsats. Deltagandet är anonymt. Tack så mycket för din medverkan!

*Obligatorisk

1. Ålder *

Markera endast en oval.

- Under 15
- 15-17
- 18-21
- 22-25
- 26-29
- 30-34
- 35-39
- 40-49
- 50-59
- 60-69
- 70+

2. Kön *

Markera endast en oval.

- Kvinna
- Man
- Ickebinär
- Annat

3. Generaliserande pronomen är ord som används för att syfta på människor i allmänhet. Det vanligaste i svenskan är "man", som i t.ex. "Man blir som man umgås". Tycker du att "man" som generaliserande pronomen är problematiskt? *

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Vet ej

4. Tycker du att "man" bör avskaffas? *

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Vet ej

5. Har du tänkt på ditt användande av "man"? *

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej

6. Om ja, har du velat ändra på det? Varför har du gjort/inte gjort det?

7. Vad är din inställning till "en" som generaliserande pronomen istället för "man"? (T.ex. "En blir som en umgås" istället för "Man blir som man umgås") *

Markera endast en oval.

- Negativ
- Positiv
- Neutral

8. Använder du medvetet "en" istället för "man" i tal? *

Markera endast en oval.

- Ja, alltid
- Ja, ibland
- Nej, aldrig

9. Använder du medvetet "en" istället för "man" i skrift? *

Markera endast en oval.

- Ja, alltid
- Ja, ibland
- Nej, aldrig

10. Hade du varit mer benägen att använda ett ord som är mer likt "man" än vad "en" är? (Exempelvis "mon" – uttal: månn) *

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Vet ej

11. Vad skulle du tycka om "mon" som ett nytt generaliserande pronomen? (Uttal: månn) *

Markera endast en oval.

- Bra idé
- Dålig idé

12. Vad är din inställning till det könsneutrala pronomenet "hen"? *

Markera endast en oval.

- Negativ
- Positiv
- Neutral

13. Använder du det könsneutrala pronomenet "hen" i tal? *

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej

14. Använder du det könsneutrala pronomenet "hen" i skrift? *

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej

Det här innehållet har varken skapats eller godkänts av Google.

Google Formulär